

419 3 Lumen naturale intellectus nihil aliud est quam mansuetatio veritatis, 3. q. 67. 1. c. & q. 106. 1. c.

4 In homine est triplice lumen, quo non participant bruta, scilicet lumen naturae, gratiae, & gloriae, 1. q. 106. 1. ad 3.

5 Lumen naturale intellectus conformatur per infusionem luminis gratitui, 1. q. 12. 33. c.

6 Lumen supernaturale intellectus, id est intellectus qui ponitur donum Spiritus sancti, est quaedam acuta perspectio Divinorum, 1. q. 106. 1. ad 2. & 22. q. 49. 2. ad 2.

7 Lumen intelligibile imprimitur divinitus ad iudicandum visa ab aliis, ad intelligendum Scripturas, & ad interpretandum, sicut Apostolis, ad cognita naturaliter, & ad agenda, 22. q. 173. 2. c. fin.

8 Lumen gloriae non potest esse connotatae alicui crea-
turae, 1. q. 12. 3. ad 3.

1 Luminarium productioni premititur planitarum produc-
tio ad excludendam idolatriam, 1. q. 70. 1. ad 1. & ad 4.

2 Luminaria prodeta sunt primo die quoad substantiam; sed quoad collationem determinatae virtutis prodeta sunt quarta die, 1. qu. 70. 1. ad 1. & 2. q. 4. 1. ad 2.

3 Sunt fixa in sphæris, se-
cundum Arist. nec moventur
sive suis sphæris, sed oppo-
tunt tener Ptolemaus, 1. qu.
70. 1. ad 3.

4 Sol dicitur lumine mag-
num, & luna lumine minus; sed propter quanti-
tatem, & propter virtutem;
luna vero dicitur magna pro-
pter quantitatem apparentem & claritatem, & propter pro-
pinquitatem ad nos, & propter manifestos eius effectus, 1. q.
68. 1. c. fin. & q. 70. 1. ad 5.

5 Luna plena oritur vespe-
re, & occidit mane, ideo di-
citur praefixa nocti, quia pro-
bable est quod producatur sit
perfecta, sicut & plantæ & a-
nimalia, 1. q. 70. 2. ad 5.

6 Non dicitur prædicti dici-

sicut nosti, licet appareat in die, quia non dominatur dei propter præsentiam majoris luminaris, scilicet foliis, 1. q. 68. 1. c. fin. & q. 70. 1. ad 5.

7 Secundum proprium mo-
tum est velocior sole, sed se-
cundum motum diuinum est e-
convergo, 3. q. 44. 2. ad 2.

8 Non est lumen non est cor-
pus, nec est evidenter coloris,
1. qu. 67. 2. o. & q. 76. 7. c. & q. 92.
1. ad 2.

9 Proprie est tantum in cor-
poribus quantum ad illud a quo sumitur nomen, sed quantum
ad illud cui imponitur, magis convenit spiritualibus,
quam corporalibus, 1. q. 67. 1.
o. item q. 74. 2. o.

10 Non habet contrarium,
quia est qualitas primi alte-
rantis, 1. q. 67. 3. ad 2.

11 Dicitur esse fine numero,
pondere, & mensura; quia
virtus eius se extendit ad omnia corporalia, non autem
simpliciter, 1. q. 5. 5. ad 5.

12 Lux primo creata fuit sol,
sed adhuc informis, quoad
determinationem virtutis fa-
ctam quartu die; nec lux erat
nubes, nisi secundum similitu-
dinem, 1. quaff. 67. 4. o. & q. 68.
1. c. fin. & q. 70. 1. ad 2. & q. 74. 1.
ad 4. & 1. ad 5.

13 Lux non videretur per a-
liquam similitudinem, sed per
essentiam suam informat ocu-
lum, 1. q. 56. 3. c.

14 Facit quod color qui est
visibilis in potentia fiat visibilis
in actu, 1. q. 67. 3. ad 3. & q.
79. 3. ad 2.

15 Eodem actu videretur co-
lor & lux, ut ratio vivendi,
non autem ut objectum, 13. q.
8. 3. ad 2. & q. 12. 3. c.

16 Alium effectum facit lux
foliis, aliud lux jovis, & sic de aliis planetis, 1. q. 67. 3. c.
& q. 70. 1. ad 2.

17 Lux agit ad produc-
tionem forma substantialis, ut
instrumentum coli, 1. q. 67. 3.
ad 3.

18 Luxuria principaliter est
cir-

circa voluptates veneras, se-
cundario autem dicit excessum
in aliis, 22. q. 153. 1. o.

19 Ad hanc luxuriam est pecca-
tum, 22. q. 153. 3. o.

20 Deliberatus extra limites
matrimonii est peccatum mor-
tale; aliter vero est veniale,
22. q. 35. 3. c. item q. 16. 3. c. & q.
163. 3. o.

21 Luxuria est vitium capi-
tale, 22. q. 153. 4. o.

22 Peccata luxuria inter vi-
ta intertemporanea sunt maxi-
mæ exprobriabili, 22. q. 151. 4.
ad 3.

23 Species luxuriae sunt sex,
scilicet fornicatio, adulterium,
incestu, stuprum, rapiens, &
luxuria contra naturam, 22.
q. 154. 2. o.

24 Stuprum aliquando sumi-
tur communiter pro omni pec-
catu luxuriae, 22. quæst. 154.
6. ad 2.

25 Sacrilegium reducitur ad
species tres luxuriae, scilicet
vel ad stuprum, vel ad adulter-
ium, in quaestum violatorum vir-
gi. Deo desponsata; vel ad in-
cestum, in quaestum est cum
cognata spirituali, 22. q. 154.
1. ad 3. & 10. ad 2.

26 Peccatum luxuriae contra
naturam non est humanum,
sed bestiale, 22. q. 142. 4. ad 3. &
q. 154. 11. o.

27 Est gravissimum inter
species luxuriae, secundo ra-
pto, tertio incestu, quarto
adulterium, quinto stuprum,
& minima fornicatio, 12. q.
73. 7. c. & 22. q. 154. 12. o. & q.
270. 1. ad 2.

28 Species luxuriae contra
naturam sunt quatuor, quar-
tum gravissima est bestialitas,
secundo sodomitria, tertio cum
muliere extra naturam, quar-
tum moliitiae, 22. qu. 154. 11. o. &
12. ad 4.

29 Circa tempora Abraham
humanum genus venerat ad
profundissimum peccatorum,
scilicet ad infidelitatem, & ad
turpisimum virium contra na-
turam, 3. q. 60. 2. ad 1.

30 Filii luxuriae sunt otio,
seculice, cæcitas mentis, incon-
fideatio, precipitatio, incon-
stantia, amor sui, odium Dei,

afflus prætentis faculi, &
desperatio futuri faculi, 22.
q. 13. 6. o. & q. 153. 4. 5. o.

31 Gradus luxuriae quintu-
plex, scilicet aspectus, cogi-
ratio, delefatio, consensus,
& opus, 12. q. 72. 7. c. fin. item
ad 3.

32 Ex luxuria oriuntur qua-
tor inordinati actus locatio-
nis, sc. turpiloquia, scutolo-
quia, scurrilia, & ludicia,
22. q. 153. 5. ad 4.

33 Nulla passio ita deprime-
rationem, sicut guia, & lu-
xuria, 22. q. 53. 6. o. & q. 55. 8.
ad 1. & q. 180. 2. ad 3. fin.

34 Homo incurrit quintu-
plex damnum ex luxuria, sc.
depreiacionem mentis, exha-
rationem, periculum perfida-
zia, & periculum rerum, &c
impedimentum bonorum ope-
rum, 22. q. 46. 3. c.

35 Luxuria vix vitari potest,
nisi vitetur principium eius,
scilicet aseptus mulieris pul-
chra, & præcipue aseptus vir-
ginis, 22. q. 167. 2. c.

36 Luxuria vincit fugien-
do, sed acedia & cetera vi-
tia resistendo, 12. q. 35. 6. ad 3.
& q. 74. 3. ad 2.

37 Maceratio proprii corpo-
ris non est accepta Deo, nisi
discrera, ut concupiscentia re-
franetur, & natura non nimis
gravetur, 22. qu. 88. 1. ad 3. &
quasi. 147. 1. ad 2. & qu. 188. 6.
ad 3.

38 Macula in corpore, &
macula in anima contingit du-
pliciter, scilicet privatione de-
coris per peccatum mortale,
& ex superinductione per pec-
catum veniale, 3. quæst. 87. 2.
ad 3.

39 Macula peccati est defec-
tus nitoris animæ, scilicet lu-
minis divini, & rationis, &
gratiae, ex inordinato amore
temporalium, 12. q. 86. 0. & q.
89. 1. o. & 22. q. 87. 6. c.

40 Non dicit aliiquid politi-
vum in anima, nec privatio-
nem tantum, sed in resipue
ad suam causam, sc. ad pecca-
tum; ideo diversorum pecca-

torum sunt diversæ maculae ,
12.q.86.1.ad 3. & 3.q.88.1.c

4 Nihil aliud est quam pri-
vatio gratia , 12.q.109.7.c

5 Actus peccati facit distan-
tiam a Deo , quam sequitur
macula , 12.q.86.2.ad 3. & 6.c

6 Cessante macula peccati ,
remanet reatus , 12.q.87.6.0

7 Remisso peccato quantum
ad maculam semper remittitur
pena eterna , non autem
poena temporalis , 12.q.87.6.c

8 Macula peccatum trans-
fente actu peccati , 12.qu.86.
2.0. & q.87.6.c.ad 1

1 Magi adorantes Christum ,
secundum Augustinum , fue-
runt malefici ; sed secundum
alios furent sapientes , astro-
logi , & potentes , 3.qu.36.3.
c.ad 2. & 5.c

2 Mori sunt ex scriptura Ser-
ad secundum bellam , vel ex
prophetia Balaam , vel dicitur ab
angelis , vel inspirati a Deo ,
3.q.36.5.ad 4

3 Secundum Augustinum ,
venient de remotissimis par-
tibus orientis per biennium ;
secundum vero alios , vene-
runt in diebus tredecim ; se-
cundum alios autem , vene-
rant de propria , 3.q.36.3.ad 3.
& 5.ad 4. & 6.c.ad 3

4 Venerant ad Christum tan-
quam primi gentium , do-
cti a spiritu sancto , offre-
tes monera congrua dignitati
Christi , 3. quæst . 36. 3. ad 1.
& 8.0

5 Amiserunt stellam quadru-
plici ratione , scilicet propter
Iudeorum confusionem , propter
Magorum instructionem , propter
instructionem nostram dupliciter ; primo quia qui ha-
manum auxiliū querunt ,

deseruntur ab auxilio Divino ;
seconde instruimus quartum
ad hoc , quia qui fidèles su-
mus , non debemus querere

signa , sed d. bensus esse con-
tentī doctrinā Prophetarum ,
quia signa data sunt infidelib-
us , 3.q.36.8.ad

6 Herodes post duos annos
a recessu Magorum occidit pue-
ros , quia accusatus iuvit Ro-
manum , vel territus aliquo pe-
riculo , vel credens Magos con-

fusos , 3. quæst . 36. 6. ad 3

7 Magis & minus non dici-
tur substantia . sic quod parti-
cipetur quandoque cum magis
& minus in eadem specie , li-
cer una substantia sit perfec-
tior altera , 1.q.93.3.ad 3. & 12.
q.52.1.c.col.2

8 Magister sententiarum non
est authenticas ; ideo in multis
non tenetur , 1.q.94.4.ad 2.
& 12.q.23.2.0

9 Magnanimitas importat
extensionem animi vel ad magna
abso lute , vel secundum
proportionem , 12.q.129.1.c.&
q.136.5.c

10 Est virtus , quia tendit
ad maxima secundum resti-
rationem , 12.q.129.3.0. & qu.
130.1.c

11 Est circa spem , & despe-
ratim . 12.q.60.4.c.fin.

12 Principaliter est circa ho-
nores , sed mediate ; immedia-
te vero est circa spem , 12.q.
129.1.0. & 4.8.c. & q.128.c. & q.
131.2.c. & q.131.2.c

13 Propria materia ejus est
honor magnus , mediocris su-
tem est materia cuiusdam vir-
tutis innominata , 12.q.60.5.
& 4.2.q.129.2.0. & 4.ad 1. & q.
130.2.ad 2

14 Est circa gloriam , quia
moderate utitur gloria , sicut
& honore , 12.q.1.2.2.c

15 Ad duo reficit , scilicet
ad honorem , sicut ad mate-
riam , & ad opus magnum ,
sicut ad finem , 12.q.129.8.c.
& q.131.2.ad 1

16 Ratione primi opponitur
ei secundum excessum ambi-
tio , & ratione secundi pre-
sumptio , 12.qu.131.2.ad 1. &
ad 2

17 Ea qua opponuntur alii
virtutibus , opponuntur etiam
magnanimitati , secundum quod
parva pro magnis habentur ,
12.q.131.2.ad 1

18 Est in invicibilis subiecti-
ve , 12.q.60.5.c. & 12.q.129.1.
ad 1. & q.134.4.ad 1

19 Magnanimus non querit
honorem tanquam finem , quia
hoc reputat parem , sed querit
seiri dignus honore , 12.q.
129.1.ad 3. & 2.ad 3. & qu.131.1.
ad 2

20 Bene utitur magnis &
parvis honoribus , quia non
excellitur nec frangitur op-
posita , sed contemnit , 12.q.
129.2.ad 3

21 Contemnit bona exterio-
ra , ideo non gaudet si ac-
quirat ea , nec tristatur si per-
dat ea , 12.q.129.8.ad 2. & ad 3.
& q.132.2.ad 1.item ad 2. & ad 3

22 Non est contentiosus , quia
nil extrinsecum affimat ma-
gnum , 12.q.129.1.3.ad 2. & q.
132.2.ad 3

23 Supervenientis justitia au-
get bonitatem eius , sed sine
justitia non habet rationem vir-
tutis , 12.q.58.12.ad 2

24 Magnanimitas , & magi-
ficentia habent connexionem
cum omni virtute secundum
principia virtutum , scilicet se-
cundum prudentiam & gra-
tiam , non autem secundum a-
bitum , 12.q.65.1.ad 1. & 22.q.
129.3.ad 2. & q.134.1.ad 1

25 Tenent extreum secun-
dum quantitatem rei ; medi-
um autem secundum regulam
rationis , 12.q.64.3.ad 2. & ad
3. & 22.q.97.1.c. & q.129.3.ad 1.
& q.130.2.c. & q.134.1.ad 2. &
q.132.2.ad 2

26 Bonae fortunæ conferunt
ad magnanimitatem quoad ma-
teriam eius , scilicet quoad ho-
nores , & etiam quoad fi-
nem eius , scilicet operari
magna , 12.q.129.8.0

27 Magnificentia est virtus
factiva magnorum , & est vir-
tus generalis , si sumatur fa-
cere communiter , scilicet pro
omni opere : si vero propri-
scilicet uno operatione exte-
riori , est virtus specialis , 22.
q.134.1.2.0

28 Materia ejus sum: sumptus
magii , præcipue ad cultum
Dei : secundum pecunia opere:
tertio amor pecuniae , 12.q.
134.1.ad 3. & 2.ad 3. & 3.0

29 Est rerum magnarum &
excellarum , cum animi qua-
dam ampla & splendida pro-
portionē , cogitatio , & ad-
ministratio , 12.q.128.c

30 Est in voluntate subje-
ctive , 1.q.21.1.ad 1

31 Non oportet ad magni-
ficentiam habere multas di-
vinitates , sed oportet sic disponi ,
quod quando oportet & decet ,
velit eas optime dispensare , &
sic fuit in Christo , 12. quæst.
134.1.ad 1. & 2. ad 4. & qu.152.
3.ad 3

virtus specialis , inquantum po-
nit speciale modum circa
speciale materiam , 12. qu.
129.4.0. & 5.ad 2. & qu.134.2.
ad 2

32 Est ornamentum omnium
virtutum , 12.qu.66.4.ad 3. &
22.q.129.4.ad 3

33 Supervenientis justitia au-
get bonitatem eius , sed sine
justitia non habet rationem vir-
tutis , 12.q.58.12.ad 2

34 Magnanimitas , & magi-
ficentia habent connexionem
cum omni virtute secundum
principia virtutum , scilicet se-
cundum prudentiam & gra-
tiam , non autem secundum a-
bitum , 12.q.65.1.ad 1. & 22.q.
129.3.ad 2. & q.134.1.ad 1

35 Tenent extreum secun-
dum quantitatem rei ; medi-
um autem secundum regulam
rationis , 12.q.64.3.ad 2. & ad
3. & 22.q.97.1.c. & q.129.3.ad 1.
& q.130.2.c. & q.134.1.ad 2. &
q.132.2.ad 2

36 Bonae fortunæ conferunt
ad magnanimitatem quoad ma-
teriam eius , scilicet quoad ho-
nores , & etiam quoad fi-
nem eius , scilicet operari
magna , 12.q.129.8.0

37 Magnificentia est virtus
factiva magnorum , & est vir-
tus generalis , si sumatur fa-
cere communiter , scilicet pro
omni opere : si vero propri-
scilicet uno operatione exte-
riori , est virtus specialis , 22.
q.134.1.2.0

38 Materia ejus sum: sumptus
magii , præcipue ad cultum
Dei : secundum pecunia opere:
tertio amor pecuniae , 12.q.
134.1.ad 3. & 2.ad 3. & 3.0

39 Est rerum magnarum &
excellarum , cum animi qua-
dam ampla & splendida pro-
portionē , cogitatio , & ad-
ministratio , 12.q.128.c

40 Est in voluntate subje-
ctive , 1.q.21.1.ad 1

41 Non oportet ad magni-
ficentiam habere multas di-
vinitates , sed oportet sic disponi ,
quod quando oportet & decet ,
velit eas optime dispensare , &
sic fuit in Christo , 12. quæst.
134.1.ad 1. & 2. ad 4. & qu.152.
3.ad 3

6. Magnificus non principali-
ter facit magnos sumptus pro
personae sua, quia non est quid
magnum, nisi qua tantum se-
mel fuit, ut nuptia, vel per-
manentia, ut domus, 22. qu.
134.1.ad 3.

7. Magnificentia facit & in-
tendit aliquod magnum in fa-
cili tantum, sed magnanimitas
in omni materia, 22. qu.
q.134.2.ad 2.

8. Magnificentia est in ma-
ximis donis & sumptibus, sed
liberalitas in mediocribus, 12.
qu.60.5.c.2. & 22.qu.117.3. ad 1.
& qu.118.8.ad 4. & qu.118 ad 1.
& qu.129.2.c.f. & qu.134.2.3. o.
& 4.ad 1. & qu.152.3.c. & qu.
160.1.c.

Majestatis laesa crimen ma-
xime punitur, 22.qu.10.8.o. &
q.11.3.c. & q.108.4.ad 2.

Majus dicitur duplíciter,
scilicet intensive, & extensi-
ve, 3.q.1.4.c

1. Maledicere contingit tri-
plíciter, scilicet enunciative,
id est detrahendo, causaliter
vel imperative, & optative,
& hoc duplíciter, scilicet per
se, id est sub ratione mali; &
sic est peccatum, non autem
si per accidens, id est sub ra-
tione boni duplíciter, scilicet
iusti, sicut iudex per senten-
tiā Ecclesia per excommuni-
cationem, Prophetae con-
formando se Deo: vel sub ra-
tione boni ut lis, scilicet ut
aliquis melior fiat, vel ne-
ceat alii, 22.6.76.1.o.item q.
83.8.ad 1.item ad 3.

2. Maledicere sub ratione
mali est peccatum mortale,
& est tanto gravius, quanto
plus persona debet amari &
revereri; ramen tripliciter eff-
veniale, scilicet ratione par-
vi mali, vel ratione affectus,
scilicet ex joco, vel levī mo-
tu, vel ratione surreptionis,
22.q.76.3.o.

3. Detractione, contumelia,
soturatio, & deriso sunt de-
malo culpe, & nocent enun-
ciando; ideo sunt secundum
se graviora maledictione, qua
est de malo poena optando,
22.q.76.4.o.

4. Benedictio vel maledictio.

proprie convenit tantum ei,
cui potest bene vel male con-
tingere, scilicet naturae ratio-
nali, vel alii in ordine ad
naturam rationalem auxili-
do, sicut Deus maledixit ter-
ram, & David montes; vel
significando, sicut Christus
maledixit sicum; vel conti-
nendo, sicut Job maledixit
diem, & David montes; vel
in ordine ad Deum, & sic est
blasphemia; vel secundum se,
& sic est quid vanum, 22.qu.
76.2.o. & 4.ad 3.

5. Diabolus quoad culpam
debet maledici, non autem
quoad naturam eius, 22.q.76.
1.ad 4.

Ex maleficio perpetuo im-
potentes, & post triennium
alteram querere copiam pos-
sunt, alias minime, supplem.
q.58.2.c

1. Malitia ex qua dicitur ali-
quique peccare est triplex, scilicet
habitus cuiuscumque vi-
tii, electio mali, & pecca-
tum praecedens, 12. quæst. 75.
1.ad 3.

2. Omnis peccans ex habitu
peccati ex certa malitia, & non
e converso, 12.q.78.2.3.o

3. Peccatum ex certa maliti-
a, vel ex industria conti-
git ex inordinatione voluntatis
præponentis minus bonum
meliori bono, 12.q.78.1.0.

4. Peccatum ex certa malitia
est gravius peccato ex passione,
quia est magis voluntarium,
magis durat, & est circa finem;
peccatum autem ex passione
est circa in qua sunt ad finem,
12.q.47.2.c. & qu.78.4.0. & 22.
q.73.3.c

5. Malum est aliquid, & est
ens rationis, non autem ens
reale, 1.q.48.2.ad 2

6. Non est negatio pura, sed
privatio boni, 1.q.14.10. o. &
qu.48.2.ad 1. & 3.cor. ad 2. &
5.cor. ad 1. & 12.qu. 25.2. c.
& quæst. 36.1.cor. & quæst. 75.
1.c

7. Nullum est malum per
essentiam, nec per participa-
tionem, sed per privationem
participationis, 1.qu.49.3.c.ad
4. & q.65.1.ad 2.item ad 3

bis

415
pærexistat aliud malum in a-
genti, vel in materia, sed bene
in voluntaris, 1.q.49.1.ad 2

8. Omnis privatio inquantum
huiusmodi habet rationem ma-
li, sicut omnis forma habet
rationem boni, 1.q.48.1.ad 1

9. Mala est, ratio & experi-
entia doceat, 1. qu.48. 1. ad 5.
& t.c.ad 1

10. Malum non est existens,
id est aliqua natura, neque est
in existentibus, ut pars perfe-
ctionis, sed ut privatio in sub-
iecto, 1.q.48.1. o. & 2. ad 1.
ad 2. & 3.ad 1

11. Si universitatem malum
non esset, universum esset im-
perfectius, 1.qu.22.2.ad 1. & q.
48.2.c.ad 3. & q.49.2.c

12. Impossibile est esse sum-
mum malum, 1.qu.49.3. o. &
q.103.7.ad 1. & 22.qu.172.6. c.

13. Malum non habet cau-
san, nisi per accidens, 1. qu.
49.1.0. & 3.ad 5. & 12.q.75.1.c.

14. Omne malum habet cau-
san efficientem & materialem,
non autem formalē, nec fi-
nalem, 1.q.49.1.c

15. Malum est causa per ac-
cidens, non autem causa per
se, 1.q.48.1.ad 4. & qu.49.3. c.

16. Malum duplex, scilicet
natura, & culpa, & strumentum
est ut in pectoribus, 1.q.63.
9. o

17. Malum culpa secundum
totam speciem humanam est
ut in pluribus; in aliis autem
est ut in pectoribus, sicut e-
riani matrum natura, 1. qu.49.
3.ad 5. & qu.63.9.ad 1. & 12. qu.
71.2.ad 3

18. Malum non simpliciter,
sed in solis voluntariis duplex,
scilicet malum præsumt, & ma-
lum culpe, 1.q.48.5.0

19. Malum poena opponitur
bono creature, malum vero
culpe bono increato, 1.q.48.
6.c. & 12.q.79.1.ad 4

20. Defensus, malum, pecca-
tam, & culpa differunt, quia
primum dicit negationem, se-
cundum dicit privationem in omni-
bus, tertium in actione tan-
tum, quartum in voluntariis
tantum, 1.q.49.5.c.ad 1. & 12.
q.31.1.c. & 2.0

21. Malum in naturalibus
nunquam est in effectu, nisi

pærexistat aliud malum in a-
genti, vel in materia, sed bene
in voluntaris, 1.q.49.1.ad 2

22. Malum naturæ duplex,
scilicet malum naturæ a causa
naturali, ut mors naturalis; &
privatio boni naturæ a causa
non naturali, ut mors violen-
ta, 12.q.41.2.0

23. Malum est differentia a-
ctus moralis ratione finis, cui
accidit aliqua privatio, 1. qu.
48.1.ad 2. & 12.q.18.5.ad 2. &
quæst. 54.3.ad 2. & quæst. 79.
2. ad 3

24. Malum moris ex volon-
tate contingit per hoc, quod
deficit ab ordine rationis, &
proprii finis, 12.qu.71. C. ad 1.
& 6.c

25. Malum per prius dicitur
de culpa, quam de poena, 12.
q.19.1.c

26. Culpa magis habet ratio-
nen mali, quam penæ, 1. q.
48.6.0. & 12.q.19.1.c. & qu.76.
4. c

27. Mali semper hic ponuntur
spiritualiter, & boni-præ-
mantur, non autem corpora-
liter, 12.q.69.2.ad 2

28. Mammna iniquitatis di-
cur divitias, vel quia sola eas
esse reparant iniqui, vel quia
sunt occasio iniquitatis, vel
quia iniquitatem four divisie,
vel quia in iuste a primo sunt
acquisitæ, 12. quæst. 32.7.2. c.
ad 1

29. Mandatum est de meliori,
& quod per alios mandatur,
sed præceptum est de noceff-
ario, & quod quis per se iussit,
12.q.99.5.c

30. Differentia inter præcepta,
mandata, testimonia, & iustifi-
cationes, 12.q.99.5.c

31. Mansiones in celis sunt di-
versi gradus beatitudinis, ideo
non sunt in limbo, nec purgä-
torio, 12.q.5.2.c.ad 1

32. Mansuetudo diversimode
numeratur inter beatitudines,
fructus, & virtutes, 22.q.157.
2.ad 3

33. Est circa iram, 1.q.21.1.
ad 1. & 12.qu.60.4.b.item c.fin.
item ad 4.item 32. qu.143. c. &
qu.157.1.2.0. & 3.4.c. & qu.161.
c. ad 4

34. Preparat hominem ad co-
gnitio

missionem Dei removendo duplex impedimentum, scilicet iram, & contradictionem veritatis, 22.q.157.4.ad 1

4 Mansuetudo maxime facit hominem compotem sui, 21. q.157.4.c.ad 1

5 Est in irascibili subiective, 3.q.15.2.c

6 Homo est naturaliter mansuetus, quia est complexionis temperaffissima, ideo misericordiam: sed iraci convenit ei naturaliter, in quantum ratio nuncialis causam irae, 12.q.46. s. ad 1

Manumissus redocitur in pri- flinam servitutem, propter aliquam offensam in dominum eius, 3. .88.3.ad 2

Manus est organum organorum, quia facit omnia instrumenta, & est loco omnium instrumentorum, 3. quæst. 8. s. ad 1

5 Marcus amputando sibi pollicem, ne fieret sacerdos, non peccavit; quia creditur fecisse hoc ex instinctu Dei, 22.q.185.2.ad 3

1 Marius fluxus & refluxus est ei naturalis, quia est ex motu lunge, cui aqua naturaliter subducatur, 1.0.105.6.ad 1

3 In aqua maris sunt duo mira, scilicet primum quod non cooperant totam terram contra naturam, cum sint etiam altiores ea; secundum vero, quod semper mare est ejusdem quantitatis, 1. qu. 49. 3. ad 2

3 Divisio maris rubri fuit mira tripticiter, scilicet ratione soni ventorum, ranta aquæ, & tantorum effectuum, ibidem.

2 Maria & Joseph erant de eadem tribu, & de semine David, 3.qu.28.1. ad 1. & q.3x. 2. ad 1

2 † Maria fuit de stirpe Aaron, † non quidem secundum successionem generis masculini, sed propter affinitatem contractam ex matrimonio: sibi enim duas tribus in matrimonio jungabantur, scilicet sacerdotalis, cuius erat Aaron; & regia, cuius erat Maria, 3.q.29.1. ad 4. & q.31.2.ad 2

3 Nata est ex Melchi, Salomon, Jeconia, & Heli, 3. q. 31.2.ad 3. & 3. ad 2

4 Quicquid acceptum a parentibus fuit in Maria, fuit pars eius adū; ideo non fuit in Christo, 3.q.1.6.c

3 Maria in ventre matris sue non habuit usum liberī arbitrii, quia hoc est privilegium Christi, 3.q.27.3.c

6 Habuit tantam claritatem in facie, quod Ioseph non cognoscerebat eam sensibiliter, 3. q.28.3.ad 1

7 Fuit sanctificata priusquam nata ex utero, 3.q.27.1.0.item 2.ad 2

8 Non potuit sanctificari in parentibus, nec in concepcione eius, nec ante infusionem anima rationalis, 3. qu. 27.1. ad 1. & 1.0

9 Fuit bis sanctificata, scilicet in utero matris, & quando concepit Christum, in prima fomes fuit ligatus, in secunda vero totaliter ablatus, 3.q.27.7.3. & 4.ad 1. & 5.ad 2

10 Major sanctificatio fuit in Maria, quam in Joanne Baptista, & ma or in eo, quam in Hieremias, 3.q.27.8.ad 1

11 Maria super omnes post Christum habuit plenitudinem gratiae, 3.qu.7.2. ad 1. & q.27.1.c. & 5.0

12 Habuit triplicem perfectionem gratiae, scilicet in eius sanctificatione, in conceptione Christi, & in eius glorificatione; tercia est post seunda, & secunda quam prima, 3.q.27.5.ad 2

13 In prima perfectione gratiae Maria mundata fuit a culpa originali, in secunda a morte, & in tercia ab omni miseria, 3.q.27.5.ad 2

14 In prima adepta est gratiam inclinantem ad bonum, in secunda fuit confirmata in gratia, & adepta est gratiam consummatam & confirmatam eam in bono, & in tercia adepta est gratiam consummatam & perfectiorem eam in fructuione omnis boni, 3.q.27.5. ad 2

15 Plenitudo gratiae & observatio consiliorum inchoata

vit in beata Maria; sed primum fuit in ea perfecte, & secundum perfecte cœpit in Christo, 3.q.28.4.ad 2

16 Maria est perfecte beata secundum corpus, quia cum corpore assumpta est in celum. Credimus enim, quod post morem resuscitata fuerit, & portata in celum, 3. q.27.1.c. & q.28.5.ad 8

17 Habuit donum prophetie, sapientie, & miraculorum, sed non secundum omnem usum, 3.q.27.5.ad 3

18 Puritas Marie fuit maximum sub Deo, 12. qu.81.5. ad 3. & 3.q.27.7.3.ad 2

19 Meruit Christum portare, idest meruit gradum patritatis & sanctitatis, quo congrue esset mater Dei, non autem incarnationem Dei, 3.q. 2.11.ad 3

20 Quamvis beata Virgo Maria sit super omnes angelos exaltata, non tamen est exaltata usque ad æqualitatem Dei, vel ad unionem in persona; & ideo non dicitur federe ad dextram, sed astare a dexteris, in quantum honor Filii aliquo modo participative, non plenarie redundans in ipsam, in quantum Mater Dei dicitur, sed non Deus, 1. qu.25.6.ad 4. & 3.q.25.5.0

21 Maria fuit vera mater Christi, 3.q.25.3.0

22 Matrimonium verum fuit inter Mariam & Joseph, habuitque triplex bonum, & a tramque perfectione requiritur, preter coitum, & nuptię factę sunt, 3.q.29.2.0

23 Maria fuit expers male- dictionis Eva, quia peperit sine dolore, & non multiplicavit conceptus, nec fuit subiecta viro, 1. qu.30.2.ad 2. & q. 35.6.ad 1

24 Angelus prius apparuit Marię, quam Joseph, 3. qu. 30.1.ad 2

25 Excellentius apparsit Maria, quam Joseph, 3. qu. 30.3. ad 2

26 Maria secundum aliquos non fuit turbata visione angelii, quia assuta erat visionibus angelorum, sed in sermone ejus,

ex admiratione distorū, 3. q.23.3.ad 3

27 Non inconveniens est quod angelus instrueret Mariam, quia Maria erat inferior eo secundum statum; licet ē converso secundum præde- nationem, 3.q.30.2.ad 4

28 Est super omnes ordines angelorum, 3.q.30.2.ad 1

29 Spiritus sanctus fecit du- plicem purgationem in Ma- ria, scilicet præparatoriam ad conceptionem Christi, colligen- gens mentem ejus in unum; secundum vero a fomite, mediante conceptione Christi, 3.q.27.1.ad 3

30 Purgatio prima non fuit ad removendum transgressiones peccati originalis, sed ut digna esset Christo, 12. qu. 81.5.ad 3

31 Immunitas a peccato in Maria causabatur ex tribus, scilicet ex ligatione fomitis, gratiæ inclinante ad bonum, & providentia Dei, 3.qu.27.3.c. fi. & 4.ad 1

32 Volut purgari post partum non quidem propriæ alia quam immodicium, sed propriæ humilitatem, & obedientiam, & ut approbaret legem, & vitaret calumniam, 3. qu. 37.4.0

33 Emanatio & confirma- tio Mariæ inchoata fuit in prima sanctificatione, sed in se- cunda consummata est in per- fectione viæ. In assumptione vero ejus perfectione gloria, 1.q.100.2.c. & 3.q.27.5.ad 2

34 Sanctificata fuit in utero a peccato originali quoad ma- culam & reatum personalem, non autem a reatu totius natu- ra; ideo si ante paupertatem Christi fuisset defuncta, non intrasset paradisum, nec vidif- fet Deum per essentiam, si- cut nec alii sancti, 3.q.27.1.ad 3

35 Cum beata Virgo Maria crederat omnino fuisse immuni- sa a fomitis inclinationes propter ejus sanctificationem perfectam, non est pius po- nere aliquam pugnam a carne fuisse in ea, cum talis pugna non sit nisi ex fomitis incli- natione, nec tentatio qua est S 5 acar-

a carne, sine peccato esse pos-
sit, ut pater per glossam. Et
quamvis non habuerit pugnam
per tentationem, quae est a car-
ne, habuit tamen pugnam per
tentationem ad hostem, qui nec
ipsum Christum reveritus est,
3. q. 15. 2. ad 3.

36 Fomes in Maria adeo de-
bilitatus est, & extinxius, ut ad
peccatum actualē nunquam in-
clinaretur, 3. q. 27. 3. c. & 4. ad
2. item 5. ad 2.

37 Maria per primā fanfi-
ctionem fuit semper immu-
nis ab omni peccato actualē,
3. q. 27. 4. o. & 6. ad 1.

38 Tabernaculum veteris le-
gis figurabat Mariam, 3. q.
27. 2. b.

39 Festo Neomenia succedit
festum Mariæ, in qua primo
apparuit illuminatio solis, id
est Christi per copiam gra-
tia, 3. q. 103. 3. ad 4.

40 Martyrium est actus vir-
tutis quadruplicis, scilicet for-
titudinis ut eliciens principali-
ter, patientia vero ut eliciens
consequenter, sed charitatis ut imperantis, &
fidei ut finis, 22. quæst. 124. 2. o.

41 Est actus maxime perfe-
ctionis, non quidem secundum fe-
dum, sed ut imperatur a charita-
te, & ut eam ostendit, 22.
q. 124. 2. o. & q. 184. 5. ad 3.

42 Habet quod sit meritorum ex charitate, sine qua nihil
valeret, 22. q. 124. 2. ad 2.

43 Mors est de ratione mat-
tryrii, 22. q. 124. 4. o.

44 Confessio cuiuscumque al-
terius veritatis quam fidei, non
est causa sufficiens ad marty-
rium ratione materiæ, sed
tantum ratione finis referendo
ad Christum, 22. quæst. 124. 5. cor-
ad 2.

45 + Martyrium Joannis Ba-
ptista celebrator, licet mor-
tuus sit, non quidem pro fide,
sed pro reprehensione adulte-
rini, 22. q. 124. 5. c.

46 Moriens pto quoconque
opere bono propter Deum est
martyr Dei, quia causa cuius-
cumque martyrii est veritas fidei,
ut est operans, 22. quæst.
124. 5. c.

8 Vulneratus lethaler, licet
superivat, habebit aureolam
martyrii, licet sancta Lucia,
similiter vulnerata non lethaler,
tamen mortalis exincun-
tia non mortali, ut Marcellus
Papa, habebit aureolam martyrii:
non autem in affilio
non continebatur vixque ad mortem,
sicut de Sylvestro Papa,
22. q. 124. 4. ad 4.

9 Martyrium est de prece-
pto secundum præparacionem
animi tantum, 22. q. 124. 3. ad 3

& 21.

10 Oblatum debet tolerari
patienter, sed non debet queri-
ri, quia non debet dari occasio
agendi in iuste, 22. quæst. 124.
1. ad 1.

11 Universalis absolutio se-
t in perceptione baptismi & in
martyrio: propter quod di-
citur quod in martyrio omnia
sacraenta baptisimi complen-
tur in virtute passionis Christi,
scilicet quantum ad plenam li-
berationem a culpa & a pena.
3. quæst. 68. 2. ad 2. & quæst.
87. 1. ad 2.

12 Mas & foemina in homini-
bus conjunguntur non tantum
propter generationem, ut in
brutis, sed etiam propter com-
municationem operum: ideo
in foliis hominibus mas est pri-
cipium foeminae, & foemina
fata est ex masculo, 1. q. 9. 2.

13 Mæculinum genus & fe-
mininum absolute predican-
tur tantum de supposito, 1. q.
31. 2. ad 4.

14 Mater dicitur aliqua ex hoc
quod concepit & genuit, 1. q.
35. 3. 4. c.

15 Materia non semper fuit,
licet si in generabilis & in-
corruptibilis, 1. quæst. 46. 1.
ad 3.

16 Materia prima est maxi-
me in potentia, & principi-
um imperfectissimum, nec ta-
lis potentia materiæ, eriam
dato quod sit sua essentia, est
potentia ad operationem, sed
ad esse, 1. q. 4. 1. c.

17 Materia inquantum habet
esse saltem in potentia est simi-
lilis Deo, 1. quæst. 21. ad 3. &
12. c. s. p.

4. Non.

4 Non potest esse in alio,
cum sit primum subiectum, 1.
q. 3. 2. ad 1. & 3. q. 77. 2. c.

5 Materia prima est sua po-
tentia passiva, sicut Deus est
sua potentia activa, 1. q. 51. 1. ad
2. & q. 75. 5. ad 3.

6 In materia nulla est po-
tentia activa, 3. q. 32. 4. c. ad 2.

7 Materia prima dicitur ter-
ra, quia est informis; dicitur
aqua, quia est receptiva; dici-
tur abyssus, quia est turpis, 1.
q. 66. 1. ad 1.

8 Partes habent rationem
materiæ, totum vero ratio-
nem formæ, 1. q. 7. 3. ad 3. &
q. 65. 2. c. & 3. q. 90. 1. c.

9 Unitas materiæ prima est
tantum in iis quæ convenient
in generatione & corruptione,
1. q. 66. 2. o.

10 Materia prima omnium
rerum est una unitate ordinis
tantum, 1. q. 66. 2. ad 1.

11 Omnia generabilia &
corruptibilia est eadem ma-
teria, 1. q. 66. 2. c.

12 Duplex, scil. naturalis,
& mathematica, 1. q. 85. 1. ad 2.
& 3. q. 77. 2. ad 4.

13 Triplex, scil. ex qua, in
qua, & circa quam, & tantum
tertio modo coincidit cum fi-
ne, 12. q. 55. 4. c.

14 Duplex est conditio mate-
riæ, scil. quæ eligitur ab agente,
& quæ consequitur naturam
materiæ, 1. q. 76. 1. ad 5. & q. 91.
3. c. & 12. q. 85. 6. c. & 21. q. 164.
1. ad 1.

15 Non est divisibilis nisi per
quantitatem, 1. q. 50. 2. c. & q.
75. 7. c. & q. 76. 4. ad 4. & 3. q. 77.
2. c. s.

16 Materia prima secundum
potentiam non est infinita sim-
pliciter, quia se extendit foli-
um ad formas materiæ, 1.
q. 7. 2. ad 3.

17 Materia intelligibilis po-
nitur in diffinitione quantitat-
is, non autem materia sensibili-
lis, 1. q. 85. 1. ad 2.

18 Materia & privatio di-
stinguntur realiter secundum
Arist. non autem secundum
Platonem, 1. q. 5. 2. ad 1. & 2.
ad 3.

19 Quæ non habent mate-

riam non habent causam sui
esse, scil. quæ transmuteretur
potentia ad actum, nec aliquam
causam formalem, 1. q. 61. 1. ad
2. & q. 75. 5. ad 3.

Mathematica scientia non
demonstrat per causam effi-
cientem, nec per causam fi-
nalem, licet habeat eas, quia
mathematica accipiuntur ut
abstracta secundum rationem;

cum tamen non sint abstracta
secundum esse. Unicuique autem
competit habere causam agentem,
cunctis sub consideratione ma-
thematica, & ideo in scientiis
mathematicis non demonstratur
aliiquid per causam agentem vel finaliem, 1. q. 44. 1. ad 2.

Matthias electus est forte,
id est per divinum donum de-
clarans eum electum esse divi-
nus, 22. q. 95. 8. c.

1 Matrimonium est forma-
liter coniunctio, & vinculum
animorum, & relatio conju-
gum; unde coniunctio viri &
uxoris est potior, quam con-
iunctio uxoris ad consanguineos viri;
non tamen debet dici
affinitas, sed matrimonium,
quod est unitas quadam, sicut
homo est sibi ipso idem, non
consanguineus, 3. q. 29. 2. c.

2 Erat in lege ceteri, ut in
officium naturæ, & non ut sac-
ramentum coniunctionis Christi
& ecclesiæ, quæ nondum
fuerat facta, 12. quæst. 102. 5.
ad 3.

3 Inseparabilitas. convenit
matrimonio, ut est sacramen-
tum, & ut est in officium natu-
ræ, sed primo modo est de
prima intentione matrimonii,
secundo autem modo de se-
cunda, 12. q. 102. 5. ad 3.

4 Committit carnalis est de
secunda perfectione matrimoni-
i, non autem de prima, 3.
q. 29. 2. o.

5 Pater non potest cogere
filium, ut consentiat ad ma-
trimonium per præceptum, sed
potest inducere causam ratio-

56 na

sabilem, & tunc filius temetur ad praeceptum, sicut ad cau-

sum, 22. q. 104. s. c.

6 Quilibet persona libera potest sine consensu parentum contrahere matrimonium, & iniurare religionem, 22. q. 22. 8. ad 2. & 9. c. & q. 104. s. c. & 3. q. 68. 10. c.

7 Matrimonium secundum diversos statutis, institutum est a legge naturae, Moysis, Christi, & a lege civili, 22. q. 154. 2.c. & 9. ad 3.

8 Finis matrimonii duplex, scilicet finis principalis, id est generatio, & educatio proles, & finis secundaria, scilicet mutuum obsequium, 22. q. 154. 2.c. & 3. q. 29. 2. c.

9 Ad actus matrimonii potest esse sine peccato, & merito, 22. q. 24. 1. ad 1. & 22. q. 153. 2. o.

10 In matrimonio sacramen-

to conferatur gratia, 22. q. 100.

2. ad 6

11 Matrimonium non debet esse inter propinquos, 22. q. 354. 9. c.

12 Defectus aetatis, scilicet ante puberitatem, qua com- muniter est in masculo anno quartodecimo, in femina ve- ro in anno duodecimo, impe- dit matrimonium & dirimit, 22. q. 180. 5. c.

13 Servus potest contrahere matrimonium, & vovere con- tentiam, ne sciente domino eius, vel contradicente, non autem religionem ingredi, vel ordinem suicere, 22. q. 88. 8. ad 2. & q. 104. s. c. fin.

14 Sex crimina impediunt matrimonium contrahendum solum, scilicet incestus, uxori- clivum, raptus alienae sponsae, fornicatio proprii filii de fonte per dolum, interficere presby- teri, & possenitate solemnis, 22. q. 154. 7. ad 3.

15 In lege veteri Iudei pro- hibebantur contrahere matrimoniū cum Chananeis, quia Chananae debebant deleri, & Iudei erant proni ad ritus & mores eorum, propter conver- sationem cum eis, & cum aliis infidelibus, ubi non erat per- culum, permittebantur, sicut

M A
paret de Joseph, Moysi, & Hester, 12. q. 105. 4. ad 6

16 Matrimonium de lega- turę est indissolubile, 22. qn. 154. 2. c.

17 De jure naturae vel na- turalę est, non quia sit a natura, sed quia ad ipsum propter bo- num proles & mutuum fidele obsequium maxime natura im- pellit, suppl. q. 41. 1. c.

18 Non tenetur homines ex precepto ad contrahendum matrimonium, suppl. q. 41.

2. o.

19 Cum ad proles procrea- tionem sit ipsum matrimonium institutum, secundum se semper licitum est, suppl. q. 41. 3. o.

20 Ad actus matrimonialis sem- per meritorius est, si ad ipsorum homines religionis vel iustitia virtute inducantur, suppl. q. 41. 4. c.

21 Matrimonium est sacra- mentum, suppl. q. 42. 1. o.

22 Quod est in officiū na- turae, institutum fuit a Deo ante peccatum; ut remedium vero prope peccatum fuit institutum, suppl. q. 42. 3. c.

23 Quod in fide Christi contrahitur, habet quod gratiam conferat ad ea operanda adju- vantem, qua in matrimonio requiruntur, suppl. q. 42. 3. 4.

24 Carnalis commixtio non ad primam, sed ad secundam speciat matrimonii perfec- nem, suppl. q. 42. 4. o.

25 Matrimonium conjunctio quadam est viri & uxoris, ad unam cognitionem & proles educationem & vitam domes- ticanam, suppl. q. 44. 1. c.

26 Congue appellatur ma- trimonium, nuptia, ac conju- gium, sed diversi rationibus, suppl. q. 44. 3. o.

27 Est quadam indissolubilis maritalis conjunctio inter le- gitimas personas, individuum vita coniugandū retinens, suppl. q. 44. 3. c.

28 Matrimoniale conjunc- tionem non nisi aliquo viri ac mulieris consensu fieri cer- tum est, suppl. q. 45. 1. c.

29 Expressio verborum se- habet ad matrimonium, sicut

M A
ablutio exterior ad baptis- mum, suppl. q. 45. 2. c.

30 Consensus per verba de futuro expressus non facit ma- trimonium, sed sponsalia, sup- q. 45. 3. o.

31 Exterioribus verbis ex- pressus, absque interiori con- sensu, nullum matrimonium facit, suppl. q. 45. 4. c.

32 In occulto factus quam- quam malus & jure prohibi- tos, matrimonium tamē facit, si sit inter legitimas per- sonas, suppl. q. 45. 5. o.

33 Per verba de futuro ex- pressus nullum effici matrimoniū, et si sit aliquo iuramento firmatus, suppl. q. 46. 1. c.

34 Carnalis copula in for- conscientia quamvis post spon- salia matrimonium non perficiat, in ecclesia tamē foro matrimonium efficere judica- tur, suppl. q. 46. 2. o.

35 Quanquam simpliciter consensus coactus est in matrimonio esse non possit, potest tamen aliqua in eo secundum quid violentia esse, suppl. q. 47. 1. c.

36 Potest aliqua coactio & metus cadere in constantem virum, suppl. q. 47. 2. o.

37 Consensus coactus ex me- tu cadente in constantem vi- rum matrimonium tollit, sup- q. 47. 3. c.

38 Ex parte cogentis matrimoniū in totum tollit, sup. q. 47. 4. o.

39 Ex conditione de praesenti- no contraria matrimonio vel de futuro & necessaria, ma- trimoniū non tollit, suppl. q. 47. 5. c.

40 Cum per matrimonium homo perpetuā mancipetur fer- vituti, non potest pater cogere filium ad matrimonium, quan- quam illum ex aliqua ratio- nabilis causa ad ipsum posse inducere, suppl. q. 47. 6. o.

41 Consensus matrimonium faciens non est consensus in carnalem copulam, sed in ma- trimoniū in ordine ad carna- lem copulam, suppl. q. 48. 2. c.

42 Matrimonium ex con-

M A
sensu ob inhonestam causam verum matrimonium est, quam- quam culpabilis fit hujusmodi consensus, suppl. q. 48. 2. o.

43 Oportuit aliqua bona ef- fece, quibus matrimonii honesta ratio apparet, sup. q. 49. 1. o.

44 Proles, fides ac sacramen- tum, prima & posteriora sunt bona, quibus matrimonii ho- nesta ratio redditur, suppl. q. 49. 2. c.

45 Principalius bonum ma- trimoniū ut dignius, ipsum sacramentum est, proles vero id, proles intentio maxime es- sentialis in ipso est, quam se- quitur fides, id debitum fer- vanda fidei, deinde sequitur sacramentum, suppl. q. 49. 3. o.

46 Quanquam minus honesta appareat matrimonii ra- tio, proles tamē ac fides & sacramentum ipsum maxime honestam reddunt, suppl. qu. 49. 4. c.

47 Actus matrimonialis sem- per culpabilis & peccatum est, nisi proles intentio, ac mutua inter conjuges fides adsit, sup. q. 49. 5. o.

48 Cognoscens uxorem folia libidinis & deleterioris cau- sa, nullum aliud bonum ma- trimoniū habitu vel alio in- tendens, mortaliter peccat, suppl. q. 49. 6. c.

49 Aliquā expediens fuit esse impedimenta contrahendum matrimonium dirimenti, sed non contrahendum, eccl. f. inhibitio ac feriarum tempus, & aliqua ipsum-contrahendum & contra- hendum, sc. error, condi- tio, votum, cognatio, critica, cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas, affinitas, impotencia coeundi, suppl. q. 50. 1. c.

50 Potest toties contrahi ma- trimoniū, quoties alter con- jugum mortuus est: moriente enim altero conjugum, vin- culum matrimoniale tollitur, suppl. q. 63. 1. o.

51 Secundum matrimonium est sacramentum, cum in eo reperiatur qua sunt de esse sacramenti, sc. persona legitima, tanquam materia, & ex- pressio consensus per verba de- pra-

M E
presenti tanquam forma, sup.
q. 63. 2. o.

1 Mediator Dei & hominum est solus Christus principaliter, instrumentaliter autem sunt prophetæ, & sacerdotes utriusque testamenti & angelii; nos autem Spiritus sanctus, quia cum sit per omnia Deo aequalis, non potest dici mediator inter Deum & homines: Christus autem etsi sit Deus, tamen est etiam homo. Nec dæmon, quia canit immortalis & miser, non conjugere hominem Deo intendit, quod mediatoris est proprium, sed separare ab illo, & ad miseriorem ducere, q. 26. 1. o.

1 Medicina duplex, scilicet removens morbum, & promovens ad perfectam sanitatem; prima convenienti infirmis, secunda vero sanis, 3. q. 80. 4. ad 2

2 Obiectum artis medicinae est sanitas, quia nihil confidet, nisi in ordine ad eam, 22. q. 1. 1. c.

3 Pro necessitate corporis licet uti pretiosis medicinaliter, sed in pertinentibus ad solam decentiam honestatis, debemus esse contenti simplicibus, 3. q. 1. 2. ad 3

4 Quandoque medicina fortis statim inducit sanitatem, & sic habitus corporales possibiles est caufari ex uno actu, non autem habitus virtutum, 12. q. 52. 2. c. fin.

1 Medicus accipiens in coram infirmatorem desperatam nulli facit injuriam, 22. q. 71. 3. ad 1

2 Sapiens medicus permittit minorem morbum, vel procurat, ut curet vel viret majorum, 12. q. 101. 3. ad 3. & 22. q. 64. 2. corp. & qu. 162. 6. ad 3

3 Tenetur gratis curare pauperes, quando nec per se, nec per alios magis coniunctos, nec per eos qui magis possent, valent corari, 22. q. 71. 1. o.

4 Quadam coactione uitium in phreneticum, qui eius curam non vult recipere; & huic similitudine correctio prælatorum, 3. q. 94. 4. o. & 22. q. 174. 5. ad 2

M E
quæ habet vim coadiuvantem, non autem simpliciter corre-
sio fraterna, 22. quest. 33. 6. ad 1

5 Non tanto magis sanat, quanto maiorem dat medicina, sed quanto medicina est magis proportionata morbo; sic non oportet quod religio tanto sit perfidior, quanto maiorem habet paupertatem; sed quanto eius paupertas est magis proportionata fini communali & speciali, 22. qu. 188. 7. ad 2

1 Medium est realiter actio transiens, inter agens & patientem, non autem actio immaterialis, nisi secundum modum significandi, 1. quest. 54. 1. ad 2

2 Inter habens & habitum aliquando nihil est medium, aliquando tantum relatio, & aliquando aliiquid per modum actionis, & passionis, non autem actio vel passio; & sic est speciale prædicamentum, sc. prædicamentum habitus, 12. q. 49. 1. c. ad 2

3 Inter habitum & privationem quæ est in privari, & aliquid habitus relinquentis, potest esse medium, circa proprium subiectum, sicut inter bonum & malum est actus indifferens; non autem inter habitum & privationem, quæ est in privato esse, nihil relinquentis de habitu, 12. q. 18. 8. ad 1

4 Inter substantiam & accidentem quintum prædicabile datum medium, non autem ut accidentis dividitur contra substantiam, 1. q. 76. 4. ad 4. & q. 77. 1. ad 5

5 Virtus non est medium inter passiones secundum effectum, sed secundum effectum, quia constituit medium inter eas, 12. q. 59. 1. ad 1

6 In passionibus accipitur medium, per hoc quod attingitur recta ratio, in quo constituit ratio virtutis, 12. q. 17. 1. ad 2. & 5. ad 2

7 Virtutes theologicas habent medium per accidentem, id est ex parte nostra, non autem per se, id est respectu Dei, 12. q. 94. 4. o. & 22. q. 174. 5. ad 2

8 Quæ-

M E
8 Qualibet virtus intellectuals constituit in medio, per conformitatem intellectus ad res, sc. in vero, cuius excessus est affirmatio falsa: defectus autem est negatio falsa, 12. q. 64. 3. o. & 4. ad 1. & ad 2

9 Virtus moralis respectu materiae est medium, sed respectu rationis est extremum, 12. q. 64. 1. ad 1

10 Medium virtutis moralis attendunt secundum rationem rectam in omni circumstantia, non autem secundum quantitatem absolutam, 12. q. 64. 1. ad 2. & ad 3. & 22. q. 92. 1. c. & q. 104. 2. ad 2. & qu. 123. 4. ad 3. & q. 147. 1. ad 2

11 Virtus moralis constituit in medio inter excessum & defectum, 12. q. 64. 1. o. & 4. ad 1. & ad 2. & 22. qu. 17. 5. ad 1. & q. 92. 1. c.

12 Omne medium virtutis est medium rationis; sed solius iustitia medium est rei & rationis, 12. q. 64. 2. o. & 22. q. 58. 10. o. & q. 61. 2. ad 1

13 Medium iustitiae est qualitas, quam constituit iustitia inter alios, 3. q. 85. 3. ad 2

14 Medium iustitiae distributiva fumitur secundum proportionem geometricam; commutativa vero secundum proportionem arithmeticam, 22. q. 61. 2. o. & 4. c. fin.

15 Mel non offerebatur in sacrificiis Dei, quia offerebatur idolis; & ad excludendum ordinem carnalem dulcedinem & voluptatem a sacrificiis Deo, 12. q. 102. 3. ad 14

16 Melchisedec dicitur esse fine patre, matre, genealogia, principio & fine, quia scriptura non ponit; licet habuerit, quia fuit Sem, primogenitus Noe, ut Hebrei dicunt, 3. q. 22. 6. ad 3

17 Melius alio aliiquid dicitur + simpliciter, quod tamen minus proprie recipit aliquis prædicamentem; sicut cognitio patriæ est nobilior cognitione vite, quæ magis proprie dicitur fides, 22. q. 174. 2. ad 3

18 Membrum omne, & quælibet potentia animæ operaria-

M E
tur toti & non sibi soli, 12. q. 17. 5. ad 2

2 Caput est membrum, habens virtutem influendi in alia membra, & recipit ab aliis membris nutrimentum, & alia obsequia, 3. qu. 8. 1. 6. 7. 8. c.

3 Membra hominis non applicantur operi, nisi de confessu rationis, 12. q. 74. 7. o. & q. 77. 7. c. fin.

4 Membra naturalia & instrumenta artificialia, in scripturis, significant operationes, quarum sunt principia, 1. q. 2. 1. ad 1

1 Memoriam duplex, scilicet conservativa specierunt tantum, alia cujus obiectum est præteritum ut præteritum; prima est potentia pure cognoscitiva, & est in parte intellectiva, secunda vero in parte sensitiva tantum, 1. q. 77. 8. ad 4. & q. 79. 6. o.

2 Quæ est altera pars imaginis, non est præteriorum, quia abstrahit ab omni tempore, cum sit in intellectu, & non in parte sensitiva, 1. q. 79. 6. ad 2

3 + Intellectiva non differt realiter ab intellectu possibili, sed est habitualis retentio ejus, cuius actus est intelligentia, quæ oritur ex memoria, sicut actus ex habitu, 1. q. 79. 7. o. & q. 93. 7. ad 2

4 Sensitiva est thesaurus specierum intentionalium, id est intentionum sensibilium, cum sensu acceptarum, cujus organum est in extrema parte corporis, 1. q. 78. 4. c.

5 Ea qua magna astimamus magis memoriam infigimus, 12. q. 47. 2. ad 2

6 Confutatio multum operatur ad bene memorandum, 12. q. 50. 3. ad 3. & 22. q. 49. 1. ad 2

7 Illud quod scribitur, nomine facilis a memoria labitur, sed succurrit memorie, 1. qu. 24. 1. c.

8 Necessarium est eodem agens pluries reiterari, ut aliquid firmiter memorie imprimatur, quis meditatio confirmat memoriam, secundum phi-

philosophum, 12. q. 51. 3. c. & 22. q. 49. 1. ad 2
9. Memoria in angelis potest posse, ut est in mente; nou autem ut est in sensu, 1. q. 54. 5. ad 2

10. Memoria intellexiva manet in anima separata; non autem sensitiva, sed corrumptiva, 1. q. 57. 8. ad 4. & q. 89. 6. ad 1

11. Documenta quatuor ad bene memorandum, sc. similitudines rerum assumere convenientes, nec tamen omnino confuetas, ordinate eas disponere, sollicitudinem circa eas apponere, & affectum adhibere, & eas frequenter meditari, 22. q. 49. 1. ad 2

12. Mendacium dicitur tripliciter, sc. materialiter, id. dictum falso, formaliter, id. voluntas falsum enunciandi, & affective, id. voluntas decipiendi, 22. q. 98. 1. ad 3. & qu. 110. 1. o.

13. Cupiditas fallendi pertinet ad perfectionem mendacii, non autem ad speciem eius, 22. q. 110. 1. c. ad 3

14. Omne mendacium est peccatum, 22. q. 69. 1. 2. o. & qu. 70. 4. c. & q. 110. 1. o. & 4. b. & q. 111. 1. c. & q. 124. 5. ad 2

4. Secundum se dividitur tantum in duas species, scilicet in jaſtantiam & ironiam, secundum gradus autem eius ratione suis dividitur in perniciſum, jocofum, & officiſum, vel in oīo gradus eius, scilicet quorum primus est in doctrina religionis; secundus quod nulli proficit, & obſit aliui; tertius quod proficit uniuersaliter, & alteri obſit; quartus quod fit sola mentiendi fallendique libidine; quintus quod fit placendi cupiditate; sextus quod nulli obſit, & prodeficit alii; ad conſervandam pecuniam; septimus quod nulli obſit, & prodeficit alii; ad vitandum mortem; octauus quod nulli obſit & prodeficit alii; ad vitandum immunditiam corporalem, 22. q. 110. 2. o.

5. Est peccatum mortale tantum tripliciter, sc. secundum se, id est quando est contra char-

ritatem Dei vel proximi, ex intentione & ratione scandali, 22. q. 69. 1. 2. o. & 70. 4. c. & q. 110. 4. o.

6. Perſe, direſe & formaliter opponitur virtuti, quæ dicitur veritas, 22. qu. 110. 1. o. & 2. c.

7. + Dicens verum credens se deſerſalum, dicit mendacium per ſe, & formaliter, non autem e converso, niſi per accidentis & materialiter, 22. qu. 110. 1. o.

8. Intendens significare falſum natibus mendacium dicit, 22. q. 110. 1. ad 2

9. Mendacium verbo, vel facto vel natibus eſt aequaliter peccatum, 22. q. 111. 1. c. ad 4

10. Nullus debet dicere mendacium, ut ipſe vel alius evadat mortem, vel immunditiam corporalem, 22. q. 110. 3. ad 4 & q. 113. 1. ad 3

11. Nee mendacium, nec aliiquid quod ex genere ſuo non eſt peccatum mortale, eſt perfectis peccatum mortale, niſi fit contra eorum votum, vel ratione scandali, 22. q. 69. 1. 2. o. & q. 70. 4. c. & qu. 110. 4. ad 3

12. Si res vifa vel audita reciretur non eodem modo, nec eisdem verbis, non eſt mendacium (ut patet in Evangelio, & in aliis scripturis divinis, in quibus nihil eſt falſum) 22. q. 110. 3. ad 1

13. Non fervens promiſſum, propter supervenientia impedimentum, vel remutata, excusat a mendacio, ut fanus Paulus, 22. q. 110. 3. ad 5

14. In sacra scriptura aliqui laudantur duplicitate, scilicet ut exempla perfecta virtutis, ut Abraham & Jacob; & proper indolem virtutis, ut Judith & obſtrixes; primi exculcuntur a mendacio, quia figuratice & propheticæ locuti sunt; non autem secundi, licet verum dixerint myſtice, 22. q. 110. 3. ad 3. & qu. 111. 1. ad 1. & 2.

Mendicitas duplex, scilicet contraria voluntaria, & voluntaria: prima eſt occasio tuti & perjurii, non autem secun-

seconda: ideo Christus elegit eam, 22. q. 187. 5. c. & 1. q. 40. 3. ad 1

1. Mens dicitur a metiendo, vel a meminendo, 1. qu. 79. 9. ad 4

2. Dicitur tripliciter, sc. natura intellexiva, intellectus, & memoria, 1. q. 79. 1. ad 1

3. Aliquid inhaerens menti rationali eſt maſus ea ſecunda, non autem ſecundum, & memoria, non autem ſecundum, vel a meminendo, 1. qu. 79. 9. c. & 12. q. 93. 1. ad 3

4. Cum dicitur Deus menſuari ſua aeternitate, accipitur ibi ratio menſura, ſecundum apprehensionem noſtram tan-

tum, 1. q. 10. 2. ad 3

Mercatores sperare poſſunt lucrum ex mercatione, quod non poſſunt dantes mutuo, 22. q. 9. 7. 1. o.

1. Merces eſt terminus operis, 12. q. 114. 5. c.

2. Eſt id q. od recompenſatur pro retributione operis ideo reddere mercedem eſt actus iustitiae, ſicut reddere preium rei empta, 12. q. 114. 1. corp. & 3. q. 49. 6. c.

3. Meretrix etiam nunc debet permetti, id eſt tolerari in civitate, ut viterus pejus malum, ſcilicet fodomia, adulterium, & huiusmodi; quia ſapiens legislatoris eſt minores transgreſiones permettere, ut maiores caveantur; & in regimine humano illi qui praefont, reſte aliqua mala tolerant, ne aliqua mala peiora incurrantur; unde dicit Augustinus in lib. de ord. Auter meretrices de rebus humanis, turbaveris omnia libidinibus, 12. qu. 101. 3. ad 2. & 22. quæſt. 10. 11. c.

4. Meretrix potest ſibi retinere, quod ſibi datum eſt propter fornicationem, ſed ſi ſuperflue ad fraudem vel dolum extorſifet, teneretur eidem reſtituere, 22. q. 62. 3. ad 2

Meritus signifiſat galosus, qui ſe delitiis immergunt, 12. q. 102. 6. ad 2. & c. 3

1. Meritus duplex, ſcilicet congrui, & condigni, 12. qu. 114. 6. o.

2. Aliquid cadit ſub merito duplicitate, ſcilicet simpliciter, ut ultimus finis, & omne quod perducit ad eum, & ſecundum quid,

non requiritur quod illud u- num ſi cauſa omnium corum, ſed quod ſit ſimpliſcus, 1. q. 10. 6. ad 4

7. Intellectus Dei eſt menſura prima omnium rerum non menſurata, ſed eſt menſura ſecunda menſurata; ſed intellectus noster eſt menſuratus a rebus non menſuratis, 1. q. 21. 2. c. & 12. q. 93. 1. ad 3

8. Cum dicitur Deus menſuari ſua aeternitate, accipitur ibi ratio menſura, ſecundum apprehensionem noſtram tan-

tum, 1. q. 10. 2. ad 3

416 M E
quid , scil. temporalia , 12. q.
114. 10. c.

3. Efficacia meriti mensuratur ex tribus , scil. ex charitate vel gratia , voluntate , & objecto , 1. qu. 95. 4. c. & 12.
q. 19. 8. o.

4. Actus homani habent rationem meriti ex duobus , scilicet principaliter ex ordinatione Dei ; secundario autem ex libero arbitrio , 12. q. 114. 4.
6. c. & 22. q. 3. o. c.

5. Meritum importat aequalitatem iustitiae , 3. q. 49. 6. c.

6. Non potest esse sine actu , quia requiritur quod faciat quod debet qui meretur , 12.
quæst. 71. 5. ad 1. & 22. q. 79. 3.
ad 4.

7. Estatio , quia iustum est , ut agenti aliquid detur , 3. qu.
49. 6. c.

8. Consistit in hoc , quod homo contemptus creatis inheret Deo ; sed peccatum est et conuersio , 22. q. 104. 3. o.

9. Omne meritum est supra naturam , & omne demeritum est infra , & contra naturam , 12. q. 71. 2. o.

10. Non diminuitur propter obligationem obedientiae , si prompte fiat , maxime apud Deum , qui non solum exteriora opera , verum etiam interiorum voluntatem videt , 22.
q. 104. 1. ad 3.

11. Mereri aliquo dicitur dupliciter , scil. formaliter , id est auctibas , & ut principio , scil. habitaribus , 12. q. 55. 1. ad 1.

12. Qualibet opera virtutom quarumlibet ex hora meritoria sunt , quod sunt ut obediatur Deo , 22. q. 104. 3. c.

13. Non potest idem actus numero esse meritorius beatitudinis , & actus beatitudinis , qui est fructus beatitatis ; cum unus sit gratia imperfecta , & aliud gratia consummata , 1. q.
62. 4. c. & 5. ad 2.

14. Principium merendi est ex parte animæ , sed corpus est instrumentum actus meritorii , 3.
q. 49. 6. ad 1.

15. Passiōnibus meremur ut regulantur ratione , & passiōnibus demeremur , inquantum sunt contra rationem ; non au-

M E
tent secundum fe , 12. q. 24. 1. ad
3. & 21. q. 158. 2. ad 1

16. Passio corporalis martyrum facit ad meritum præmissum accidentaliter , non autem præsumtum essentialiter , nisi in quantum est volita , 3. qu. 48. 1.
ad 1

17. Gratiæ est principium meritioris operis , mediantebus virtutibus ; sicut essentia animæ est principium operum vita , mediantebus potentias ejus , 12.
qu. 114. 4. ad 2. & 3. qu. 49. 6.
corp.

18. Nullus potest sibi mereri gratiam ex condigno , sed ex congruo tantum , 12. qu. 114.
5. o. & 22. q. 177. 1. ad 3. & 3. q.
2. 11. c.

19. Nullus purus homo potest alteri primam gratiam mereri ex condigno , sed tantum ex congruo , 12. q. 114. 6. o. & 7.
2. ad 1

20. Existens in gratia meretur ex condigno vitam æternam ratione gratiæ ; sed tantum ex congruo ratione liberi arbitrii , 1. q. 95. 1. ad 4. & ad 6. & 12. q.
114. 5. o. & 3. q. 48. 1. c.

21. + Homo qualibet actu meritior meretur augmentum gratiæ , sed non statim augetur , 12. q. 114. 8. o.

22. Omnis actus informatus gratia est meritorius , 22. q. 3.
9. corp.

23. Gratiæ non potest cadere sub merito , quia est merendi principium , 3. q. 2. 11. c.

24. Efficacia & radix merendi est ex charitate ; sed singule virtutes merentur præmia singularia , 12. q. 114. 4. o. & 22. q. 182.
2. ad 1

25. Radix merendi præmissum essentialiter est charitas ; difficultas autem est radix , respectu præmissi accidentaliter , 1. q. 95. 4.
c. & 22. q. 182. 2. ad 1

26. + Nullius virtutis actus est meritorius , nisi sit informatus charitate , 12. q. 114. 4. ad 3. &
22. q. 2. 9. ad 1. & qu. 83. 11. 15. c.
& q. 124. 1. ad 2

27. Meritum vita æternæ primo pertinet ad charitatem , secundo ad alias virtutes , secundum quod actus earum imitantur a charitate , 12. q. 57. 1. c.
ad 2

M E
ad 2. & quæst. 114. 4. o.

28. Quilibet actus charitatis meretur vitam æternam , & augmentum charitatis , 1. q. 62.
5. o. & 12. q. 114. 7. ad 3. & 8. ad 3.
& 22. q. 24. 6. c. ad 1

29. Nobilis est habere aliquid ex merito quam sine merito ; & dignitas merendi magiore quam gloria corporis , 3.
qu. 114. 7. o.

30. Quanto magis est arduum opus , tanto est magis meritorium ratione bonitatis , non autem ratione difficultatis , nisi per accidens ratione majoris conatus , vel intentionis , 22.
q. 27. 8. ad 3

31. + Meritum est aequaliter premisso vite æternæ , aequalitate quantitatis , 12. q. 114. 3. o.

32. Quantitas meriti potest attendi ex duobus , scil. ex difficultate & bonitate operis , & ex voluntate & charitate operari , 1. q. 95. 4. c.

33. Voluntas cum opere magis meretur vel demeretur accidentaliter quam voluntas formula , non autem essentialiter , nisi ratione triplicis iniquitatis , scilicet numeri , continuati motus , & intentionis , 12. q. 20. 4. o.

34. Natura comparatur ad principium merendi , scil. ad charitatem , sicut materia ad formam ; fides autem ut dispositio eius ; ideo actus utriusque non est meritorius , nisi cum charitate , 22. q. 2. 9. ad 1

35. Aliquis potest sibi mereri perseverantiam gloriarum , non autem vias , sed utramque potest & alii impetrare per orationem , 12. q. 114. 9. o.

36. Bona temporalia , ut utilia ad opera virtutum , per quæ pervenitur ad gloriam , cadunt sub merito simpliciter , in se autem secundum quid , 12. qu.
114. 10. c. & 22. quæst. 122. 5.
ad 4.

37. Quilibet agens in bonum vel malum personæ , vel communis , vel sui , meretur , vel demeretur retributionem ab utroque , 12. qu. 21. 3. 4. o.
& 22. q. 59. 3. ad 2. & qu. 64. 5.
c. & q. 65. 1. c.

38. Nullus meretur id quod

M E
jam habet , 1. q. 62. 4. c. & 12. q.
114. 5. c. & 3. q. 19. 3. c.

39. + Nullus potest sibi mereri ex condigno , nec ex congrua reparationem post lapsum , 12.
q. 114. 7. o.

40. + Homo potest aliquid mereri a Deo secundum quid , praesupposita Dei ordinatione , non autem simpliciter , 12. q.
21. 4. o. & q. 114. 1. o.

41. + Nullus meretur nisi viator , & pro viatore tantum , 1. q. 62.
9. o. & 22. q. 13. 2. ad 2.
& qu. 182. 2. ad 2. & 3. qu. 19. 3.
ad 1

42. + Meritum animæ separare , vel demeritum non potest est augeri , nec minui , 1. q. 62.
9. c.

Metaphysica est de substantiis immaterialibus , in quantum tales substantias ; de sensibilibus autem , ut substantiae , vel ut entia tantum , 12. q. 66.
5. ad 2

1. Metaphorice nomen , non proprie , dicitur de eo , in quo non est tota ratio nominis , sed aliquid ejus per similitudinem , 1. quæst. 43. 9. c. & quæst. 33.
3. corp.

2. Quid dicuntur metaphorice , non oportet secundum omnia esse similia , 3. q. 2. 6. ad 1. & q. 8. 1. ad 2. & q. 46. 1. ad 1. & qu. 48. 3. ad 1. & q. 76. 6. ad 2

3. Ex eadem re potest fieri metaphora ad contraria , proprie diversas proprietates euvidem rei , 12. q. 53. 1. ad 1

4. Metaphora in divinis potius transferitur ex natura irrationali & vili , quam ex natura rationali & nobili , ad vindictandum errorem , 1. quæst. 1.
9. ad 3

5. Theologia utitur metaphoris , 1. qu. 1. 9. o. & qu. 10. 1. ad 4. & qu. 12. 3. ad 3. & qu. 13. 3. ad 1. & qu. 14. 11. c. & quæst. 19. 11. c.

Michael est de ordine principatuom , vel archangelorum , 1. q. 113. 3. c.

1. Miles in exercitu debet primi subdi duci , secundo alios ordinari , sed contrarium principi est gravissimum peccatum , 12. q. 100. 6. c.

2. Milites charadre infini-

giæ.

gnuntur , quasi ad militiam deputati , 3. q. 63. 3. c.

Militaris ars , quæ est propter victoriam , ad quam ordinatur omne officium bellum , ordinat artem equestrum & navalem , & omnia huiusmodi in suum finem , 22. qu. 23. 4. ad 1.

Negotiatio est valde contraria militiae ; id o secundum iuris negotiorum interdictum militibus , 22. q. 40. c.

Millia in milium ministrantium & afflentium Deo , 1. qu. 112. 4. ad 3.

Millus maxime infidians significat fraudulentis , 22. qu. 102. 6. ad 1. & c. 2. fi.

Mineralia non nominantur in universalis productione rerum , omnia sunt occulta , nec addant aliquam dignitatem super elementa , 1. q. 69. 2. ad 3.

Ministri novi testamenti sunt majoris dignitatis , quam ministri veteris testamenti , 22. q. 87. 1. c. 5. & q. 174. 4. ad 3.

¶ Quicunque existens in aliquo peccato mortali exhibet se ministru ecclesie in aliquo spirituali , peccat mortaliiter , 3. q. 64. 6. o.

1 Miraculum dicitur quasi admiratione plenior , id est , quod habet causam occultam simpliciter & omnibus , scilicet Deum , 1. q. 105. 7. c. & 22. qu. 113. 10. c.

2 Non dicitur respectu potentiae divinae . sed respectu naturæ , quam excedit , 1. q. 105. 8. o.

3 Proprie est præter ordinem totius naturæ creatæ , 1. qu. 110. 4. c. ad 2. & ad 4. & quæ. 114. 4. c.

4 De ratione miraculi fontes , scilicet esse arduum , id supra virtutem naturæ creatæ agentis , præter speciem naturæ , id quod non habeat ad illud naturalem ordinem , sed ordinem obedientialem , & quod sit in solitum , id præter modum eius consuetum , 1. q. 105. 7. ad 2. & 22. q. 111. 10. o.

5 Miracula dicuntur , quia sunt supra naturam signa vero , quia manifestant aliquid supernaturale ; prodigia autem , &

M I
portenta , propter excellētiam , 22. q. 178. 1. ad 3

6 Gradus miraculorum triplex , sc. maximus , id est quod substantiam facit ; medius , id est quod illud in quo sit : & minimus , id est quod modum , 1. qu. 105. 8. o. & 22. q. 113. 10. c.

7 Creatio animarum , vel animalium non est proprie miraculum , 1. qu. 105. 7. ad 1. & 12. qu. 113. 10. c.

8 Spiritualis effectus Dei , et justificatio impii , & illuminatione non sunt miracula , sed fons miraculorum , 1. qu. 105. 7. ad 1. & 12. qu. 113. 10. o. & 22. q. 44. 3. ad 1. & ad 2.

9 Concepio Christi ex virgine fuit miraculosa , 3. q. 33. 4. o. & 22. q. 35. ad 2.

10 Narivitas Christi fuit miraculosa , 3. q. 5. 3. ad 2

11 In narivitate & passione Christi ostensa sunt maxima miracula circa luminaria celorum , quia tunc maxime apparuit infirmitas humanitatis eius , 3. q. 44. 2. ad 3.

12 Gratia miraculorum non est gratia habitualis , sed imprefatio transiens , 22. qu. 178. 1. ad 1

13 Gratia miraculorum confert communem beneficium , scilicet unitam Dei , sed gratia sanitatis addit aliquid speciale , si beneficium sanitatis , ideo ab invicem distinguuntur , 22. qu. 178. 1. ad 4

14 Excellentissime data est anima Christi , ut miracula faceret , & eam in aliis transfunderet , 3. q. 13. 2. c. ad 3

15 ¶ Operatio miraculorum attribuitur gratia gratis data , ut principio proximo , scilicet vero , ut virtuti disponenti ad hanc gratiam consequendam , 3. q. 178. 1. o.

16 Attribuitur principaliter fidei ut virtuti disponenti , quibus cooperantur abstinentia & continentia , 22. quæst. 178. 1. ad 5

17 ¶ In reliquis sanctorum , & verbis divinis non est aliqua virtus , vel forma , qua sunt miracula , 22. quæst. 178. 1. ad 1

18 Miracula diminuunt me-

M I
ritum fidei , non lenient credere , nisi per miracula , 3. quæst.

19 2. ad 2

20 Miracula Christi , de quibus est fides , fuerunt occulta , probantur vero fidem fuerunt manifesta , 3. q. 29. 1. ad 2

21 Discipuli Christi crediderunt in eum , antequam vidissent eum facere miracula , 3. q. 43. 3. ad 3

22 Solus Deus potest per se facere vera miracula , 1. qu. 110. 4. o. & qu. 114. 4. c. & 12. qu. 115. 4. c. & q. 113. 10. c. & 22. q. 178. 1. ad 1. & ad 2. & 4. c. & 3. qu. 43. 2. c. & 4. c. ad 3. & 4. q. 78. 4. ad 2

23 Omnia miracula sunt ministerio angelorum , 1. qu. 110. 4. ad 1

24 Angeli , & alii Sancti faciunt miracula ministrando , vel impetrando , 1. qu. 110. 4. ad 1. & 3. qu. 13. 1. ad 3. & q. 78. 4. ad 2

25 Sancti faciunt miracula dupliciter , scilicet postulatione & potestate , id est non prædicente oratione manifesta : tam in utrifice Deus operatur principaliter , sancti autem instrumentaliter , 1. q. 117. 3. ad 1. & 22. q. 178. 1. ad 1. & 3. qu. 84. 3. ad 4

26 Miracula Josue , Ioseph , & Heliae fuerunt maiora secundum substantiam , quam secundum miracula Moysis , sed secundum modum est e converso , 22. q. 174. 4. ad 2

27 Miracula bonorum differunt a signis malorum quintupliciter , scilicet in efficacia , duratione , utilitate , fine , & modo . 1. q. 114. 4. ad 2

28 Masi faciunt miracula per privatos contrafactos , id est per demones ; boni vero per publicam justitiam , id est per Deum . sed mali Christiani per sua publica iustitia , id est per nouam Christi , vel per aliqua

M I
eius sacramenta , 1. q. 110. 4. ad 2. & qu. 114. 4. ad 3. & 22. q. 178. 2. ad 3

29 Omnia miracula demonum sunt falsa ratione rei , vel miraculi , 1. q. 110. 4. ad 2. & ad 4. & q. 114. 4. o. & 22. q. 170. 8. 2. c.

30 Antichristus faciet aliqua vera miracula quod naruram rei , virtute diabolum ; sed falsa quod rationem miraculi , & ad decipiendum , 1. q. 114. 4. ad 1. & 22. q. 178. 1. ad 2

31 Joannes Baptista nullum fecit miraculum , ut homines principaliiter Christo attenderent , 3. qu. 38. 1. ad 2. & qu. 40. 2. ad 1

32 Convenientissimum fuit , ut Christus faceret miracula , ut ostenderetur eius gratia unitio , & eius doctrina supernaturalis , 3. q. 43. 1. o. & 4. c.

33 Christus faciebat miracula virtute divina , 3. q. 13. 2. c. ad 3. & q. 43. 2. c. & 3. ad 2. & 4. c. & q. 44. 3. ad 3

34 Christus faciebat miracula virtute propria , alii vero Sancti virtute aliena , 3. quæst. 4. 4. o.

35 ¶ Anima Christi , ut instrumentum Verbi sibi uniti , habuit instrumentalem virtutem ad omnes mutationes miraculosas , ordinabiles ad instauracionem rerum , non autem annihilationem rerum . 3. q. 13. 2. c. ad 3

36 Quæ faciebat a Christo miraculo , erant perfectissima , 3. qu. 44. 3. ad 2. & ad 3. & qu. 46. 6. c.

37 Miracula Christi sufficienter ostendebant eum esse Deum , 3. q. 13. 4. o.

38 Christus coepit facere miracula in iuptis , non autem prius , ne humanitas eius phantastica videbatur , 3. q. 36. 4. ad 3. & q. 43. 3. o.

39 Convenientissime fecit miracula circa demones , angelos , eos , homines , bruta , & elementa , 3. q. 44. 6. o.

Mirum simpliciter idem est quod miraculum , non autem secundum quod est mirum aliquum , 1. q. 105. 7. c.

40 Miseria non est quicunque defecitus , sed tantum decto.

410 M I
defectus natura rationalis, quia
opponit felicitati, 1. q. 21. 4.
c. & 22. q. 30. 1. c.

2 + Nullus potest velle mi-
seritatem, sed quilibet naturalis-
ter eam fugit, 1. q. 24. 1. c.

1 Misericordia est compas-
sio aliena miseria in corde,
qua si possumus, subvenire
compellimur, 1. quæst. 22.
3. c. & 22. quæst. 30. 1. c. ad 2.
& 2. 3. c.

2 Ut est morus appetitus re-
gulatus ratione, est actus vir-
tutis moralis, & virtutis spe-
cialis, non autem ut passio-
natum, 22. q. 59. 1. ad 3. & 22.
qu. 30. 3. o. & q. 36. 3. ad 3

3 Ut virtus, est virtus mora-
lis circa passiones, & reducitur
ad medietatem, que dicitur Ne-
mesis, sed eas Arisitores non
ponit virtutes, quia ut passiones
sunt, sunt laudabiles, ta-
men ut sunt ab aliquo habitu
elective, sument rationem vir-
tutis, 22. q. 30. 3. ad 4

4 Secundum se est maxima
virtutum, 22. q. 30. 4.

5 Inter omnes virtutes quæ
ad proximum sunt, est potissi-
ma, sicut etiam est potioris
actus, 22. q. 30. 4. c.

6 Liberalitas conjectat bo-
num in dationibus communi-
ter, misericordia vero secun-
dam rationem speciale, sci-
licet ut est elevatio miseriae
alienæ, 22. qu. 31. 1. ad 3. & q.
32. 5. ad 3

7 Datio beneficij ex miseri-
cordia procedit ex affectione ad
eum, cui homo dat, ideo miseri-
cordia pertinet ad charita-
tem, liberalitas vero ad pecu-
niam, 22. q. 117. 5. ad 3

8 Longe melius, & humanius,
& priorum sensibus accom-
modatus in Caseribus laude lo-
curus est Tullius, ubi ait: Nulla
de virtutibus tuis nec admirabilior,
nec gravior misericordia, 22. q. 30. 3. b.

9 Potest precedere, & sequi
justificationem, & potest se-
cum concurrere; quia opera-
tur contra peccatum per mo-
dum satisfactionis, & per mo-
dum præparationis, 22. q. 113.
4. ad 1

10 Est effectus charitatis, 22.
23. 4. ad 2

M I

q. 28. princ. item q. 31. 1. c. &
3. 36. 3. ad 3

11 Motiva ad misericordi-
am sunt tria maxime, scilicet
mala contra natum, contra
spem, & contra merita alio-
rum, 22. q. 30. 1. c.

12 Defectus est ratio mil-
rendi semper, propter uni-
nem amoris, vel propter po-
sibilitatem patendi similitudin-
is, 22. q. 30. 2. o.

13 Culpæ, in quantum ha-
bitu modi, non est morada
misericordiam, quia est vola-
ta, sed est motiva ut est am-
ixa alicui contra voluntatem,
22. q. 30. 1. ad 1

14 Misericordia proprie non
est ad se, nec ad personas mul-
tum coniuncta, ut ad paren-
tes & filios; sed ad eos est dol-
or, & in iis durum est expul-
sivum miserationis, quia in iis
non miseren propriæ, fed do-
lemus, & durum quid patimur,
22. q. 30. 1. ad 2. & qu. 32. 9. ad
3. & q. 106. 3. ad 1

15 Injuria illata miserabilis-
bus, scilicet pupillis & viduis,
exaggeratur, quia magis op-
ponuntur misericordia, & no-
tum sunt ei graviora, quia
non habent relevantem, 22. q.
65. 4. ad 2

16 Amici, fenes, sapientes,
debiles, & timidi maxime mi-
serentur, non autem superbi,
audaces, & contumelias dispo-
niti, 22. q. 30. 2. o.

17 Misericordia est in Deo,
secundum effectum, & secundum
actuum voluntatis, non autem
secundum passionem, 1. q. 21. 3. o. & 22. q. 30. 2. ad 1

18 Proprium opus Dei est tan-
tum unum, scilicet benefacere, &
misereri, sed punire convenienter
propter culpam peccantis,
22. q. 21. 2. c.

19 Deus dicitur omnipotens
suum pariendo maxime &
miserando manifestare, non tam
quoad substantiam facti, quam
etiam quoad licentiam facien-
di, 1. qu. 25. 3. ad 3. & 22. qu.
30. 4. c.

20 Semper miseretur, peni-
endo citra condignum, & pra-
mendo ultra condignum, 1. q.
23. 4. ad 2

M I

q. 28. princ. item q. 31. 1. c. &
3. 36. 3. ad 3

21 Misericordia Dei dicitur
duplicitate, scilicet repulso
miseria præcedens sine debito,
& remorrio cujuscunque
defectus sine debito, 1. qu. 23.
1. ad 3

22 In omni opere Dei est mi-
sericordia, & iustitia, 1. qu.
21. 4. o.

23 Deus agendo misericordia
ter non agit contra iustitiam,
nec in converso, 1. q. 21. 3. ad 2.

& 3. q. 46. 2. ad 3

24 In omni opere Dei mi-
sericordia semper eminet iusti-
tia, 1. quæst. 21. 3. ad 2. &
4. c. fin.

25 Opus iustitiae Dei semper
fundatur in opere misericor-
dia, & ipsam præsupponit,
1. q. 21. 4. c. & 22. 5. ad 3

26 Maioris misericordia est
impios iustificare quam justos
creare, sed sunt equalis po-
tentia Dei, 1. q. 43. 4. ad 2

27 Cum peccatores peccent
contra Deum, qui aeternus est,
conveniens est, ut pœna aeterna
eis ex divina iustitia infera-
tur, suppl. q. 99. 1. o.

28 Nulla pœna tam dæmo-
num quam hominum per di-
vinam misericordiam termina-
bitur, suppl. q. 99. 2. c.

29 Sicut dæmonibus pœna
infernæ erit perpetua, ita & ho-
minibus, quia utrique in ma-
litia sunt obstinati, suppl. q.
99. 3. o.

30 Christiani soli, qui in fide
catholica finaliter persevera-
bunt, & ab aliis errantibus
repenter finaliter absoluti,
a pœna aeterna erunt immu-
nes, suppl. q. 99. 4. c.

31 Nec fides, nec opera mi-
sericordia eripient a pœna aet-
erna eos, qui cum peccato
mortali decedunt, suppl. qu.
99. 5. o.

32 Missa dicitur, quasi trans-
missa, sc. a populo ad Deum,
& e converso; vel dicitur ab
emissione cœchomenorum, &
excommunicatorum, 1. qu. 82.
4. ad 9

33 Ratio, & expositione eorum
qua dicuntur & sunt in mis-
sa, & de singulis partibus
missæ, 3. q. 83. 4. o.

34 Defectibus & periculis in

M I

q. 83. 4. o.

missa sufficienter occurritur,
3. q. 83. 6. o.

35 Debilitas, vel ægritudine
impedit a celebrazione missæ
propter impossibilitatem, ut
in privatis ufo oculorum, vel
digitorum, vel lingue, vel
propter periculum, ut in
morbis caduco, & alienatione
mentis, vel propter abomina-
tionem, ut in lepra; sed le-
tra ordinem non tollit, 3. q.
82. 10. ad 3

36 Audire missam & commu-
nionem accipere a peccatore
non sententiario ab ecclesia
licer, quia est suspensus a Deo
quoad fe, non autem quoad
alios, 3. q. 82. 9. c.

37 Celebrans missam in pec-
cato mortali, vel inducens ta-
lam scienter, vel audiens
missam præcisi per sententiam
ecclesie, vel notoriæ fornicati-
ri, licer sustineatur a præ-
latis, peccat mortaliter, 3. q.
82. 9. o.

38 Accipere pro missa aliquid
quasi premium eius, est simonia;
non autem accipere quasi sti-
pendium laboris, 22. qu. 100.
2. ad

39 Missa non debet celebrari,
nisi pro membris ecclesie, nec
in casione missa debet orari,
nisi pro membris ecclesie, 3.
q. 99. 7. ad 2

40 Missam licer dicere in lo-
co non sacro causa necessitatis
scilicet in itinere, vel propter
defunctionem ecclesiarum, sed
cam altari portatili, & alii
necessitatis, non autem aliter,
nisi de licentia episcopi, 3. q.
83. 3. o.

41 Plures debent interesse
missa solemni; sed in missis
privatis sufficit unus, sc. ser-
vitor, 3. q. 83. 5. ad 12

42 Missa quotidie celebratur
in ecclesia quintuplici ratio-
ne, scilicet quia semper opor-
tet paratam esse medicinam
contra quotidiana peccata; ut
ligum vita semper sit in me-
dio paradisi; ut nobis quoti-
die Christus uniatuer sacra-
mentaliter, & nos ei spiritua-
liter, ut sit apud nos jugis
memoria passionis Christi, ut
vero agno loco typici agna-

quo.

Quotidie utamur ad vesperam, quem Judaei ad vesperam converendi erunt, 3. qu. 83. 2. c. ad 1.

12 Potest dici, quando incipit apparere aurora, non ante nocte, nisi in nativitate Christi, & in vigilia paschæ, in principio nostris, 3. q. 83. 2. ad 4.

13 Hora missæ in festis est tertia, in profectis diebus & sexta, in jejuniis nona; sed potest tardior, maxime tempore ordinum, 3. q. 83. 2. ad 2.

14 Regulariter celebratur solemniter hora passionis Christi, sc. ab hora terria usque ad nonam, 3. q. 83. 1. c.

15 Privatae postum dici a mane usque ad tertiam, vel usque ad nonam, in diebus jejuniorum, 3. q. 83. 2. ad 3.

16 In natali Christi quilibet sacerdos potest dicere tres missas, sc. primam in nocte, secundam in aurora, & tertiam in die, propter triplex nativitatem Christi, sc. quarum una est æterna, quæ quantum ad nos est occulta, licet secundum se sit in plena luce; alia est temporalis, sed spiritualis, quæ sicilicet Christus operit tangui lucifer in cordibus nostris; tercia vero est temporalis, & corporalis, secundum quam visibilis nobis processit ex utero virginali carnem induitus, 3. qu. 83. 2. ad 2.

17 Non licet alio die plures missas ab eodem celebrari, pro pecunia, vel adulatione secularium, sed tantum prouerenti neccesitate, 3. qu. 83. 2. ad 5.

18 Quando in una die occurruunt diversa beneficia Dei commemoranda vel impetranda oro vivis, vel mortuis, porter missam plures celebra ri, si adit facultas, puta unam pro festo, & aliam pro ieiunio, vel pro mortuis, 3. q. 83. 2. ad 3.

19 Multiplicatio missarum multiplicat oblationem sacrificii, & multiplicat eius effectus, non autem multitudine hostiarum in una missa; ideo

furnens multas hostias in una missa non percipiet maiorem effectum, 3. q. 79. 7. ad 3.

20 Missa melioris sacerdotij est melior quodam annexa, ideo melius est eam audire, licet quodam sacramentum, & effectum sacramenti omnes missæ aequalis, 3. q. 82. 6. 0.

Missio de ratione sua importat respectum missæ admittentem, & ad aliquem terminum, 1. quæst. 43. 1. c. & 2. c. ad 2.

2 Non dicit gradum dignitatis, sed auctoritatem principij in uno, respectu exenatis ab eo, 1. qu. 43. 1. ad 1. & 3. q. 39. 8. ad 1.

2. Missio visibilis in divinis est signum invisibilis factæ, non quidem tunc, sed prius, 1. q. 43. 7. ad 6.

4 * Mittere Filium & Spiritum sanctum convenit cuique per persona divina, & toti Trinitati, 1. o. 43. 8. 0.

5 Spiritus sanctus non mittit se proprie, quia missio dicit distinctionem mittentis a missio, secundum Propositum, & Altissimum, sed mittit se impropre, idest dat se, 1. q. 43. 8. 0.

6 Homo nullo modo potest mittere Spiritum sanctum, 1. q. 83. 8. c. f.

7 Mitti secundum imperium, vel secundum consilium non convenit Deo, qui dicit minoritatem, nec ubi non fuit prius, quia dicit recipientem, sed secundum originem, & secundum novum modum, 1. q. 43. 1. o. & 3. c. & 4. ad 3. & 5. c. ad 3. & 6. c. & quæst. 13. 1. c. ad 3.

8 Convenit Filio, & Spiritui sancto, sed nullo modo convenit Patri, nec Trinitati, 1. q. 43. 4. 8. 0. item q. 13. 1. c. item 3. q. 39. 8. ad 1.

9 Mitti invisibilis convenit Filio, & Spiritui sancto, non autem Patri, 1. q. 43. 5. 0.

10 Mitti visibilis, ut dominum & ut sanctificationis indicium, convenit Spiritui sancto, Filio autem, ut sanctificationis auctori, 1. q. 43. 7. 0.

11 Missio Filii, & Spiritus

sancti distinguuntur secundum originem, & secundum effectus illuminationis, & inflammationis; sed conventionis in gratia, nec una potest esse fine alia, 1. q. 43. 5. ad 3.

12 Fili est prior missione Spiritus sancti, ratione donorum, & exitus, sed ratione dantis est e converso, 1. q. 7. 13. c.

13 Missio filii prior est ordine naturæ missione Spiritus sancti, sicut ordine naturæ Spiritus sanctus procedit a filio, & a Sapientia dilectio, 3. q. 7. 13. c.

14 Missio Filii Dei triple, scilicet in mente, in carne, & ad praedicandum, 3. q. 42. 1. o.

15 Non est missus Christus ad praedicandum, nisi ad oves quæ perierunt domus Israël, quadruplici ratione, scilicet primo ut ostenderet impleri promissiones factæ Iudeis, & non gentibus; secundo ut ejus adventus ostenderetur esse a Deo; tertio ut Iudeis afferret calamitatem materiali; quanto quia Christus per crucis victimam meruit pontificatem, & victimam, & dominium super gentes, 3. q. 42. 1. o.

16 Missio visibilis non fit ad sacramenta, quia non fit nisi respectu termini, 1. q. 43. 6. ad 4.

17 Fit ad omnes existentes in gratia, 1. q. 43. 6. 0.

18 Ad patres veteris testamenti facta est missio invisibilis, 1. q. 43. 6. ad 1.

19 Fit ad sanctos in omni augmentatione gratiae secundum extensionem ad novum effectum; non autem secundum intensio nem, 1. q. 43. 6. ad 2.

20 Ad beatos facta est missio invisibilis in principio beatitudinis, non autem postea quoad intensiorem gratiam, sed quoad extensiōnem, idest quoad aliquæ mysteria, quæ eis revelantur de novo, usque ad diem iudicii, 1. q. 43. 6. ad 3.

21 Facta est ad Christum in primo infanti sui conceptionis; & postea ulterius, 1. q. 43. 6. ad 3. item 7. ad 6.

22 Pleior fit post incarnationem,

413
tionem, quam prius, secundum communem statum, licet in spirituali sit e converso, 1. q. 43. 7. ad 6.

23 Ad patres veteris testamenti non fuit facta missio visibilis, quia prius debuit perfici missio visibilis Filii, quam Spiritus sanctus manifestaverit, 1. qu. 43. 6. ad 1. item 7. ad 6.

24 Missio visibilis primo facta est Christo, & post Apostoli, quia per eos gratia in alios diffusa est, secundum quod per eos Ecclesia plantata est, 1. q. 43. 7. ad 6.

25 Facta est ad patres in primitiva Ecclesia, ut ad fundatores Ecclesias, non autem nunc, quia per eam summurur, 1. q. 43. 7. ad 6.

26 Ad Christum facta est missio visibilis Spiritus sancti bis, scilicet in baptismo in specie columba, & in transfiguratione in nube lucida, sed & ad Apostolos bis, primo in statu, secundo in linguis igneis propter mala mysteria, 1. q. 43. 7. ad 6. & 3. q. 39. 6. ad 4. &c. q. 72. 2. ad 1.

27 Natura humana in qua, & per quam facta est missio visibilis Filii Dei, est illa ad quam sit missio; ideo Filius Dei est in ea novo modo; non autem creatura secundum quam sit missio visibilis Spiritus sancti, 1. q. 43. 7. ad 1.

28 Missio visibilis non fit secundum visionem imaginariam, ut propheta, nec secundum res praexistentes, ut sacramenta utriusque testamenti, sed sicut in signis, sicut flamma rubi, & columna ignea, 1. q. 43. 7. ad 3. & 3. q. 39. 8. ad 2.

29 Modalis distinctio per sensum compositum, & sensum dividitum non tenet in formis inseparabilibus, 1. q. 14. 13. ad 3.

30 Modestia est virtus moderativa passionum; ideo adiungitur temperantia, ut virtutis principali, quæ est circa difficillima, 22. qu. 143. o. & q. 160. o.

31 Est circa actiones interiores, & exteriores, 22. quæst.

160. 2. cad 1. & quæst. 168. 1. o.
 3 Moderator exte loren hominis vitam in incœlū habuit, & hujusmodi; sed epithia moderator observantiam verborum legis. Potest tamen esse, quod nomen epithiae apud Gracos per quandam similitudinem transferatur ad omnes moderationes, 22. q. 120. 2. ad 3.
 4 Partes modestia a diversis affiguntur diversimode, 22. q. 106. 2. ad 2.
 5 Secundum Andronicum, sunt tres, scilicet bona ordinatio, qua discernit qua & quo ordine font agentia; ordinatus, qui servat decetiam in agendis; & anterioris, scilicet in verbis, 22. q. 143. c. fin. & q. 160. 2. fin. & q. 168. 1. c. fin.

6 Secundum Tullium sunt quatuor, scilicet humilitas, auditas, mansuetudo, & simplicitas, & secundum Aristotelem, etiam entrapelia, 22. q. 160. 2. c. item q. 161. 4. o. item q. 166. 2. c. fin. & quæst. 168. 2. Corp. fin.

7 Sub modestia continetur omnis moderatio motuum corporalium, & rerum exteriorum; & speci, secundum Tullium, 22. q. 143. ad 4. & q. 160. 2. c.

Modus omni's inquantum modus, bonus est, sed malus id est dicitur, quia minoria sunt quamdam, quam esse deberant, aut quia non iis rebus accommodantur, quibus accommodanda sunt; & ideo dicuntur mala, quia sunt aliena, & incongrua, & ita dicitur malus modus, vel mala species, vel malus ordo, 1. q. 5. s. ad 4.

1 Mollicies proprie recipit defectum delectationum, sed delicia recipiunt causam impeditivam earum, scilicet laborem, vel aliquid tale; ideo delicia sunt quedam mollicies, 22. q. 138. 1. ad 2.

2 Molles dicitur qui recedit a bono, propter tristrias causatas ex defectu delectationum; quafi cedens debili moventi; non autem si gravi moti cedat, 22. q. 138. 1. c.

3 Mollicies est viuum op-

positum perseverantie, & casatur duplicitate, scilicet ex conforstudine, & ex naturali dispositione, 22. q. 138. 1. o. & 2.

4 Qui patientur mollebia, dicuntur molles, quasi molles res effecti, 22. q. 138. 1. ad 3.

Monetans cudentes, falsam posuit iusta occidi in judicio faculari, & rebus suis spoliari, 22. q. 11. 3. c.

Monstra dicuntur peccato, inquantum sunt ex peccato in actu naturae a fine ultimo, non autem a fine proximo, ita questione 21. 1. ad 1. item ad 2.

Moralia specificantur ex sene, 1. q. 48. 1. ad 2.

1 Mors & omnis defectus corporalis, & rebello carnis ad spiritum, sunt p' nos peccati primorum parentem, consequens penam principalem, scilicet subtractionem originalis justitiae, 12. q. 85. 5. o. & q. 87. 7. c. ad 1. & q. 164. 5. ad 2. & q. 100. 8. ad 3. & quæst. 102. 5. ad 1. & 21. q. 153. 2. ad 1. & ad 2. & ad 3. & q. 164. 0. item q. 100. 4. ad 2. & quæst. 14. 1. c. & 3. c. ad 2. & 4. c. ad 3. item q. 52. 5. Corp. fin.

2 Causa mortis, & aliorum defectuum corporalium in natura humana est duplex, scilicet remota, id est contraries principiorum, & proxima, scilicet peccatum, 22. q. 164. 1. ad 1. & 3. q. 14. 3. ad 2. & q. 162. 1 ad 1.

3 Mors ut iusta poena, est Deo, non autem est ut malum humanae naturæ, 12. q. 85. 5. c. fin. & q. 94. 5. ad 2. item q. 100. 8. ad 3. & 22. q. 164. 1. ad 4.

4 Mors & alii defectus non sunt æqualiter in omnibus, tripli ratione, scilicet propter peccata parentum, utilitatem filiorum, & diversam complexionem, 12. q. 85. 5. ad 1. & q. 87. 7. ad 1. item 22. q. 164. 1. ad 4.

5 Primi parentes senserunt incepert mori prima die qua peccaverunt, licet potest multum vixerint, 22. q. 164. 1. ad 8.

6 Aate resurrectionem omnes

M O
 tes morientur, 12. q. 81. 3. ad 1. & 3. q. 56. 11. ad 1.

7 Poena mortis in praesenti non infligitur pro qualibet peccato mortali, sed tantum pro peccato inferente damnum irreparabile, vel pro horribili deformitate, 22. q. 66. 6. ad 2. item q. 108. 3. ad 3.

8 Nullus debet eripi de morte contra iura, 22. q. 10. 12. ad 2. item q. 59. 4. ad 3. item 3. q. 68. 10. ad 1.

9 Mors ut privatio vita, vel ut terminus alterationis præcedens, est pena danni, non autem est pena sensus, nec affigit, nisi ratione alteratio- nis præcedens, 22. q. 154. 1. ad 7.

10 Mors est meritaria, licet sit pena; quia boni bene uteruntur bonis & malis, sicut male uteruntur & bonis & malis, 22. q. 162. 1. ad 6.

11 Mors illata, etiam pro criminibus, aspergit totam personam pro criminibus debitam in alia vita, vel varietate penarum, secundum quantitatem culpe, patientia, & contritionis, non autem mors naturalis, 12. qu. 25. 6. ad 2.

12 Mors & alii defectus natura causant dolorem & timorem, quia sunt contra naturam particularum, 12. q. 42. 2. ad 1.

13 Secundum se est odibilis naturaliter, sed est appetibilis propter beatitudinem, 12. q. 5. 3. c. item 1. q. 46. 6. c. ad 4.

14 Quilibet tenet mori pro salute animæ proximi certa, alter est de confilio, 22. q. 42. 5. ad 3.

15 Exponere se, & suos pericula mortis, pro liberatione personæ per quam sustentatur ecclesia, vel res publica, est laudabile, 22. q. 32. 6. c.

16 Virtuosus maxime tristatur d' morte sua, quia pri- vatur maximo bono, quo ma- xime dignus est, scilicet vita & virtutibus, secundum praesentem usum licet quidam gaudent, propter spem beatitudinis, 22. q. 123. 8. c. & 3. q. 46. 6. ad 8.

17 Deces fuit Christum

mori, 3. q. 50. 1. o. & q. 52. 1. c.

18 Habuit simpliciter uice- stratiæ moriendo abolitum; etiam si non occideretur secundum aliquos; sed ratione humanitatis tantum; necessitatē vero finis habuit etiam ratione persona, 3. quæst. 14. 2. o.

19 Mors Christi fuit vio- lenta, ex parte naturæ humanae, licet persona eius non potuerit inferri violentia; sed quantum in occidentibus fuit, intulerunt mortem, 3. q. 14. 2. o. item q. 46. 3. ad 2. item q. 47. 1. o.

20 Mortuus est obedientia & charitate, tripli ratione, scilicet ratione justificationis humanæ, ratione reconciliations divine, & ratione victoriae Christi, 3. quæst. 14. 2. o. & q. 48. 2. c. & quæst. 1. c. & 4. ad 1. & q. 52. 4. c. & q. 53. 2. pr.

21 In symbolo fidei dicitur, quod filius fidei est passus, mortuus & sepultus, 22. q. 1. 8. c. & q. 2. 7. o. & q. 50. 2. b. & c. fin.

22 Mors Christi in fieri cau- savit nostram salutem, merendo eam, non autem in facto esse, sed tantum effectiva, defi- niendo mortem animæ, id est peccatum & morteni corporis, 3. q. 50. 6. o. item q. 51. 1. ad 2. item 3. ad 4. item 4. c. ad 2. item q. 51. 2. c. ad 3. item qu. 56. 1. ad 4.

23 Et causa efficiens gratia, & causa sufficiens salutis no- stræ, 3. q. 50. 6. o. item q. 51. 1. ad 2. item 3. ad 4. item 4. c. ad 2. item q. 53. 2. c. ad 3. item q. 56. 1. ad 4.

24 Christus noluit mori ex morbo nec in senectute, sed ex passione illata & in juventute, ne invitius, vel infirmitate pa- taretur mori, 3. q. 46. 3. ad 2. & 9. ad 4. & q. 51. 3. corp.

25 + Christus fuit simpliciter mortuus, 3. q. 50. 4. c. & s. c.

26 Licet Deus sit immorta- lis, tamen convenienter co- stitutor unigenitus Dei verbum fuisse passum & mortuum; quia non haec ei attributum secundum naturam divinam, sed secundum ha- manam, quam pro nostra fa-

T 3 lute

late in unitatem personarum ac
fumpit, 22. q. 1. 8. c.

27 In morte Christi fuit se-
parata anima a corpore, 3.
q. 50. 3. b. item c.ad 4. item 4.c.
ad 1. item 6. c. item q. 52. 3. c.
item q. 53. 1. ad 1. item qu. 54. 1.
corp.

28 Deitas non fuit separata
ab anima eius, 3. q. 50. 3. o. & 4.
ad 1. & q. 52. 3. c. & q. 53. 4. c.

29 Nec a carne eius, 1. q. 50.
2. o. & 3. ad 1. & 4. ad 1. & 6. c.
& q. 52. 3. c. & q. 53. 1. ad 2. &
4. c. & q. 76. 1. ad 1.

30 Nec a sanguine eius, 3.
q. 25. 2. c.

1 Mos primo significat con-
suetudinem, id est frequen-
tiam eorum quae sunt in po-
estate nostra, secundo actum,
vel inclinationem appetitus
humani a natura, vel con-
suetudine, vel infusione, 12.
q. 58. 1. c.

2 Mores in brutis dicuntur
per similitudinem, ea quae sunt
ab eis ex passionibus appetitus,
12. q. 24. 4. ad 3. & q. 58. 1. c.

3 Mores divinos debemus i-
mitari, 22. q. 10. 11. c. princ.

1 Motus proprio significat
actum imperfectum mobilis;
sed secundum similitudinem
prædicatur de omni operacio-
ne, 1. q. 9. 1. ad 1. item q. 14. 1.
ad 2. item q. 18. 1. c. item 3. ad
1. item q. 19. 1. ad 1. item ad 3.
item q. 50. 1. ad 2. item qu. 53.
1. ad 2. & q. 58. 1. ad 1. & q. 59. 1.
ad 3. & q. 73. 2. c. & 12. qu. 31. 2.
ad 1. & q. 109. 1. c. & 12. q. 179.
1. ad 3. & q. 180. 6. c. & 3. qu. 21.
1. ad 3. & q. 34. 2. c.

2 Est actus existens in po-
tentia inquantum hujusmodi,
1. q. 9. 1. c.

3 Æquivoco dicitur de ope-
ratione corporali, & spirituali,
1. q. 18. 3. ad 1. & q. 52. 1. o. & q.
56. 1. ad 3.

4 Sequitur aliquam poten-
tialitatem, 1. q. 9. 1. c.

5 Duplex, scilicet naturalis
& voluntarius; & de ratione
utriusque est, quod sit a prin-
cipio intrinseco, 12. q. 6. 1. ad
3. & 4. 5. c.

6 Motus naturalis est tan-
tum ad unam partem, & per-
ficit quiete naturali, & est

M O
corporis existens extra ubi
naturalis; voluntarius autem
est ad oppositam, 1. q. 20. 1. c.

7 Dicitur naturalis dupli-
cer, scilicet a principio adi-
vo, vel a principio passivo, &
materiali, 12. q. 6. 5. ad 2. &
q. 32. 4. c.

8 Reducitur ad genus sui
termini, in quantum procedit
de potentia ad actum, quia
terminus est in motu in po-
tentia, 1. q. 62. 4. ad 2. item,
q. 62. 4. ad 2

9 Reducitur ad genus sui
termini, quoad substantiam
suam, licet ponatur in praedi-
camento passionis, in quantum
importat ordinacionem mo-
venis, & mobilis, 3. q. 62. 3.
ad 2

10 Nullus motus denomina-
tur a subiecto, sed a termino,
3. q. 35. 1. ad 2

11 Terminus motus duplex,
scilicet res ad quam tendit, &
quies in ea; & uterque duplex,
scilicet totius, & partis, 1. q. 5. 6.
c. item 17. q. 11. 3. c. & q. 12. 2. 0.

12 Unius motus non possunt
esse plures termini ex eadem
parte, nisi subordinatis, 12. q.
12. 3. ad 2

13 Motus accipit speciem a
termino ad quem, non autem
a termino a quo, 1. q. 23. 1.
ad 3

14 Motus existens in po-
tentia est propter indigentiam
suam, non autem motus ex-
istentis in actu, sed est propter
indigentiam alterius, 1. q. 53. 1.
ad 3

15 Motus est actu, imper-
fici, sed operatio est actus per-
fecti, 1. q. 18. 1. c. & 3. ad 1.
& q. 53. 1. ad 2. & q. 56. 1. ad 3. &
q. 58. 1. ad 1. & qu. 59. 1. ad 3. &
q. 73. 2. c.

16 In motu discreto potest
dici aliquid moveri in termi-
no a quo, & in termino ad
quem, & in quoilibet ubi in
quo est mobile, q. i.ia successio
diversorum ubi dicitur mo-
tus, non autem in motu con-
tinuo, 1. q. 53. 1. ad 3. & 3. ad
3. & 4. 5. c.

17 Quando ex una causa
provenient multi motus, tan-
tum primus motus respicit ne-
cessario illud principale, quod est
respira-

M O
reficit causa; ceteri vero
respiciunt principalem quod
convenit ei secundum pro-
priam rationem, 12. q. 36. 1. ad 3

18 Nomen motus & distan-
tia, & omnium hujusmodi
derivatum est a motu locali
ad omnes alios motus, 12. qu.
7. 1. c.

19 Localis est perfectior ca-
teris motibus, 1. q. 10. 3. c. item
22. q. 180. 6. c.

20 Localis est primus, 1. q. 67.
2. ad 3. & 22. q. 181. 6. c.

21 Per motum localem nihil
acquiritur in mobili, sed tan-
cum acquiritur aliiquid extra,
scilicet locus, 1. q. 10. 3. c.

22 Necesse est esse aliquod

movens omnino immobile, 1.
q. 2. 3. c. & q. 9. 1. o. & q. 75. 1.
ad 1

23 Motus semper ad immo-
bilis procedit, & ad aliiquid

quietum terminatur, 1. q. 79. 8.

c. & q. 82. 1. c. fin. & q. 84. 1. ad
3. item q. 115. 3. c.

24 Primum movens in quo-
libet genere est non motum in

jilio genere motus, 3. q. 12. 3.

c. & q. 32. 4. c.

25 Deus moveret, sicut deside-
ratum & intellexum, non qui-
dam semper a moto, sed a se-
ipso, 1. q. 105. 2. ad 2

26 In omnibus moventibus
ordinatis virtus secundi deri-
vatur a primo; quia secun-
dum non movere, nisi in qua-
ntum movetur a primo, 12. qu.

93. 3. c. & q. 109. 1. c.

27 In omnibus motoribus
& mobilibus ordinatis motor
inferior habet motum pro-
prium, & præter hoc sequitur
motus superioris motoris, 22.
q. 2. 3. c.

28 Res naturalis dupliciter
non potest ab aliquo moveri,
scilicet propter impedimentum
fortioris motoris, vel quia non
subiectus est quod illud, 22. q.
104. 5. c.

29 Omne quod moveretur, ab
alio movente moveretur, 1. q. 2.

3. c.

30 In moventibus, & motis
non proceditur in infinitum,

1. q. 2. 3. c. & q. 51. 3. ad 3

31 Res instantanea indige-
t moveri ab alio, inquantum

M O
est in potentia quod exerci-
tum actos, vel quad de-
terminationem objecti, 1. q. 23. c.
& 12. q. 9. 1. c.

32 Omne movens trahit ad
se, vel pellit a se, 12. q. 23. 4. c.

33 Movens dat moto tria,
scilicet inclinationem, mo-
tum, & quietem, 12. q. 23. 4.
c. & q. 26. 2. c.

34 Movens se dividitur in
duas partes, scilicet in partem
moventem, & partem motam,
quod convenit tantum anima-
lis, 3. q. 32. 4. c.

35 Idem secundum diversa
potest se mouere, non autem
secundum idem, 12. q. 9. 3. o. &c.
q. 51. 2. ad 2. & 12. q. 59. 3. c.

36 Eorum quae moventur a
principio intrinseco, quadam
movent se, scilicet omnia quae
cognoscunt finem, non autem
alia, 12. q. 6. 1. c.

37 Moventium se quintu-
plex gradus, scilicet secundum
executionem tantum, ut plan-
ta; secundum formam imper-
fekte, ut fixa, vel perfecta, ut
bruta; secundum finem ali-
quotum, ut homo; vel univer-
saliter, ut Deus, 1. q. 18. 1. c.

38 In omni natura, in qua
differt operatio a substantia,
oportet esse aliquem modum
motus, 1. q. 9. 2. o.

39 Non omne quod moverat
est corpus, nisi per se in motu
naturali, 1. q. 75. 1. ad 1

40 In omnibus rebus creatis
est aliquid stabile ad minus

materia prima, & aliquid mo-
bilis sive ad motum pertinens,
vel ad operationem, & quan-
tum ad utrumque res indige-
naturam, alias in nihilum
deciderent, 1. q. 103. 1. ad 2

41 Omne quod moverat ma-
teriam secundum aliquid, &
secundum aliiquid transit, ideo
est compotum, 1. q. 9. 1. c.

42 Suo moto acquirit ali-
quid, & pertinet ad aliiquid,
ad quod prius non pertinge-
bat, 1. q. 9. 1. c.

43 Moyes, secundum Dio-
nyssium, propter multam suam

manus etudinem fuit dignus ap-
partitione divina, ideo man-
ufactudo debet maxime appeti,

22. q. 117. 4. ad 1

1 Mulier facta est ex viro, quadruplici ratione, sc. ut primus homo esset similis Deo, in ratione principi; ut eam plus diligenter; ut ei praeficeret; ut significaret quod Christus est principium Ecclesie, 1. q. 92. 2. o.

2 Debet produci scorsum, in prima rerum productione, ut esset major discretio sexuum in hominibus, & ut vaccent magis operationes nobilitori, scilicet contemplationi, 1. q. 92. 1. c.

3 Facta fuit in adjutorium viri, quoad generationem tantum, quia in aliis melius adjuvatur vir per virum, quam per mulierem, 1. q. 92. 1. c. pr. & q. 98. 2. b. 2

4 In statu innocentiae fuit imperfector viro, & secundum corpus, & secundum animam, non autem in statu gloriae, 1. q. 92. 1. ad 2

5 In statu innocentiae fuisse tot mulieres quod viri, 1. q. 99. 2. ad 3

6 In actu temptationis diaboli mulier assumebatur quasi instrumentum temptationis ad deiciendum virum, quia mulier erat infirmior viro, unde magis seduci poterat, 2. q. 165. 2. ad 1

7 Mulier propter elationem praecedentem seduta est, ut credere quod serpens habet usum loquendi non quidem per naturam, sed supernaturaliter, 1. q. 94. 4. ad 1. & ad 2. & 2. q. 89. 3. ad 2. & 2. q. 163. 1. ad 4. & 4. ad 1

8 Inspectio mulierum ordinatur ad aliquid noxiun, scilicet ad concupiscendum, 2. q. 367. 2. c.

9 In mulieribus non est sufficientia robur mentis ad hoc, ut concupiscentias resistant, 2. q. 149. 4. c. & qu. 165. 2. ad 2

10 Non est crimen mulieris per violentiam violare, si consensus non adsit, 2. q. 64. 5. ad 3

11 Multilogum est filia gula, 2. q. 148. 6. c.

12 Mundana qualibet reducuntur ad tria, sc. ad honores, ad

13 Munditia cordis duplex, scilicet ab affectionibus inordinatis per virtutes & dona appetitus, & aphantasmibus, & erroribus per donum intellectus, & hanc est completa via visionis Dei, prima autem disponit ad eam, 2. q. 8. 7. o.

14 Este in seculo, in mundo, dicitur dupliciter, sc. secundum presentiam corporalem, & secundum affectum mentis, 22. q. 188. 2. ad 3

15 Mundus est nec essario unus, 1. q. 47. 3. o.

16 Non est factus a casu, sed a solo Deo, 1. q. 15. 1. o. & q. 47. 1. o.

17 Habet esse post non esse, ex sola voluntate Dei, 1. q. 46. 2. o.

18 Antequam esset, possibile erat mundum esse potencia Dei, non autem potentia materiae, 1. q. 9. 2. c. & q. 46. 2. ad 1

19 Deus praecessit mundum duratione aeternitatis, non autem duratione temporis, 1. q. 46. 1. ad 8

20 Si mundus semper fuisset, non aquararet Deo in duratione, 1. q. 46. 2. ad 5

21 Mundus necessario gubernatur ab uno, sc. a Deo, 1. q. 103. 1. o. & 12. q. 91. 1. c.

22 Philosophi non confidaverunt mirabilitatem, nisi eam quae est secundum formam a causa mirabilis, 1. q. 45. 2. c. & q. 45. 1. ad 1

23 Angelii non sunt hac mirabilitate mirabilis, quantum ad id quod in eorum natura est, 1. q. 44. 2. c. & q. 45. 2. ad 1

24 Mutatio triplex, sc. naturalis, miraculosa, & annihilatio, 3. q. 17. 2. c.

25 Nihil potest esse, ubi prius non fuit, nisi vel eo mutato, vel mortato alio in ipso, 3. q. 75. 2. c.

26 Omne quod quoconque modo mutatur, est in potentia, & manet quodcumque, & quodcumque aliquid transfit, & acquirit aliquid prius non habitum, 1. q. 9. 1. c.

27 Mutatio accipit speciem & dignitatem a termino ad quem, non autem a termino a quoque 1. q. 45. 1. ad 2

28 Ante mundum fuit tempus,

29 Munus datum vel acceptum pro spirituali, quasi pretium eius, est simonia, non autem quasi stipendium: & est triplicem munus, scilicet munus a manu, a lingua, & ab obfusco, 22. q. 78. 2. ad 3. & q. 100. 3. ad 2. & 5. o.

30 Musica instrumenta, & cantus erant in veteri testamento, sed Ecclesia assumpsit secundum, quia morale est, non autem assumpsit primam, quia instrumenta illa figuralia sunt, & nimis occupant animum, & ipsum movent ad corporalem delectionem, id eo fuit contra sapientiam; & ideo subtrahuntur in ecclesia instrumenta musicalia; ut a corporalibus retrahantur divisiones laudibus mancipati, 22. q. 91. 2. ad 4

31 Mutabile dicitur dupliciter, scilicet per potentiam in ea existentem, vel per potentiam existentem in alio, 1. q. 9. 2. c.

32 Mutabilitatis principium & causa est rei potentialitas, 1. q. 9. 1. c.

33 Philosophi non confidaverunt mirabilitatem, nisi eam quae est secundum formam a causa mirabilis, 1. q. 45. 2. c. & q. 45. 1. ad 1

34 Angelii non sunt hac mirabilitate mirabilis, quantum ad id quod in eorum natura est, 1. q. 44. 2. c. & q. 45. 2. ad 1

35 Mutatio triplex, sc. naturalis, miraculosa, & annihilatio, 3. q. 17. 2. c.

36 Nihil potest esse, ubi prius non fuit, nisi vel eo mutato, vel mortato alio in ipso, 3. q. 75. 2. c.

37 Omne quod quoconque modo mutatur, est in potentia, & manet quodcumque, & quodcumque aliquid transfit, & acquirit aliquid prius non habitum, 1. q. 9. 1. c.

38 Mutatio accipit speciem & dignitatem a termino ad quem, non autem a termino a quoque 1. q. 45. 1. ad 2

39 Ante mundum fuit naturalis, sed ex parte operationis Spiritus sancti fuit miraculosa; unde beata Virgo est vera & naturalis mater Christi, 3. q. 35. 2. ad 2

40 Christus potest dici bis natu-

6 Omnis mutatione possibilis fieri a quacunque creatura potest fieri ab anima Christi in quantum est instrumentum divinitatis, non autem secundum se, 3. q. 13. 2. ad 2

7 Mutatum esse est pars motus discreti, & terminus motus continuus, 1. q. 53. 2. ad 3

8 Mutilatio membrorum est illicita, nisi fiat propter salutem torus corporis, non autem animae, vel nisi fiat per publicanum potestatem, proprius bonum commune, 22. q. 62. 2. ad 1. & q. 65. 1. o.

9 Activitas est exitus a generante coniuncto, a quo habet principia sufficientia, & dicitur ori ratione primi: nasci ratione secundi: & gigni ratione tertii, 1. q. 27. 3. c.

10 Attribuitur alicui dupliciter, scilicet ut subiecto nasci, & a termino, primum convenit tantum suppositio, secundum autem forma & natura, 3. q. 36. 1. c. & 2. c. ad 1. & 4. c.

11 Este, fieri, & nasci proprie convenit tantum substanti, sed convenit formis consequenter, accidentibus autem per accidentis, 3. q. 35. 1. o.

12 Nasci & ori ratione convenit omnia & soli viventi generabilis, sed secundum similitudinem convenit accidenti, aqna, & soli, 1. q. 27. 2. c.

13 Frustris arborum, capilli, ova, & hujusmodi, dicuntur nasci, sed non dicuntur filii, 1. q. 27. 2. c. & 3. q. 32. 3. c.

14 Nativitas Christi ex parte matris fuit naturalis, sed ex parte operationis Spiritus sancti fuit miraculosa; unde beata Virgo est vera & naturalis mater Christi, 3. q. 35. 2. ad 2

15 Christus potest dici bis na-

tu-